

tepav

TEPAV Temel Ekonomik Göstergeler Sunumu

Sayı 23 | Ocak 2023

"Temel Ekonomik Göstergeler Sunumu" Akademik Danışmanlar Projesi kapsamında TEPAV tarafından hazırlanmaktadır ve her ayın son Perşembe günü (resmi tatil olması durumunda izleyen ilk iş günü) proje kapsamında illerdeki Oda ve Borsaların ortak kararıyla belirlenmiş olan Akademik Danışmanlarla paylaşılmaktadır.

İçerik

- Büyüme, Üretim ve Satışlar
- Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi
- İstihdam ve İşsizlik
- Kamu Maliyesi
- Enflasyon
- Kredi ve Mevduat
- Finansal Piyasa Göstergeleri
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler
- Genel Değerlendirme

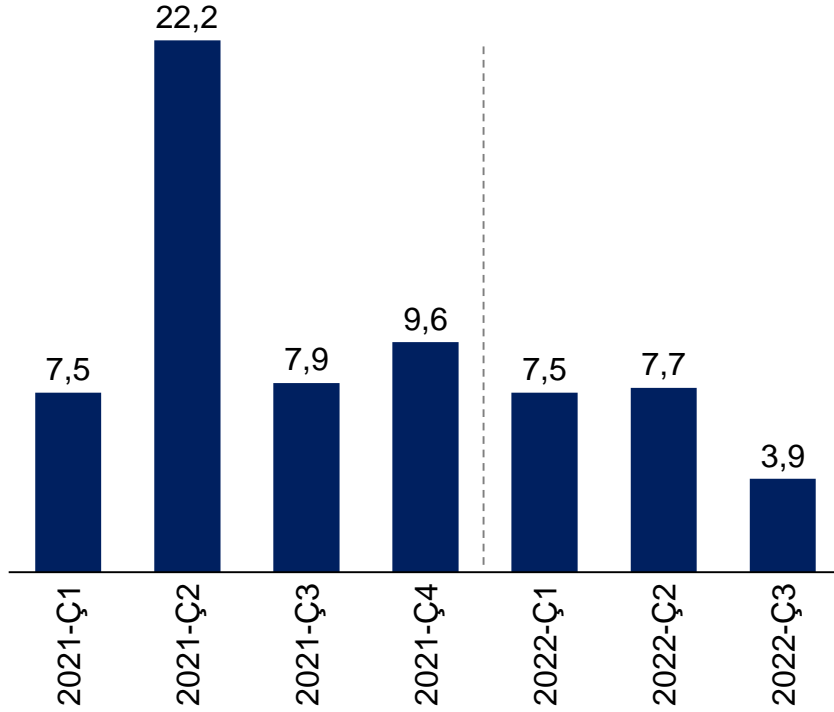
Büyüme, Üretim ve Satışlar

- Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH)
  - GSYİH büyümesi
  - Üretim, harcama ve gelir yönünden katkılar
- Üretim ve satışlar
  - Sanayi Üretim Endeksi (SÜE)
  - Perakende Satış Hacim Endeksi
- Öncü göstergeler
- Ekonomik Güven Endeksi
- Büyüme Tahminleri

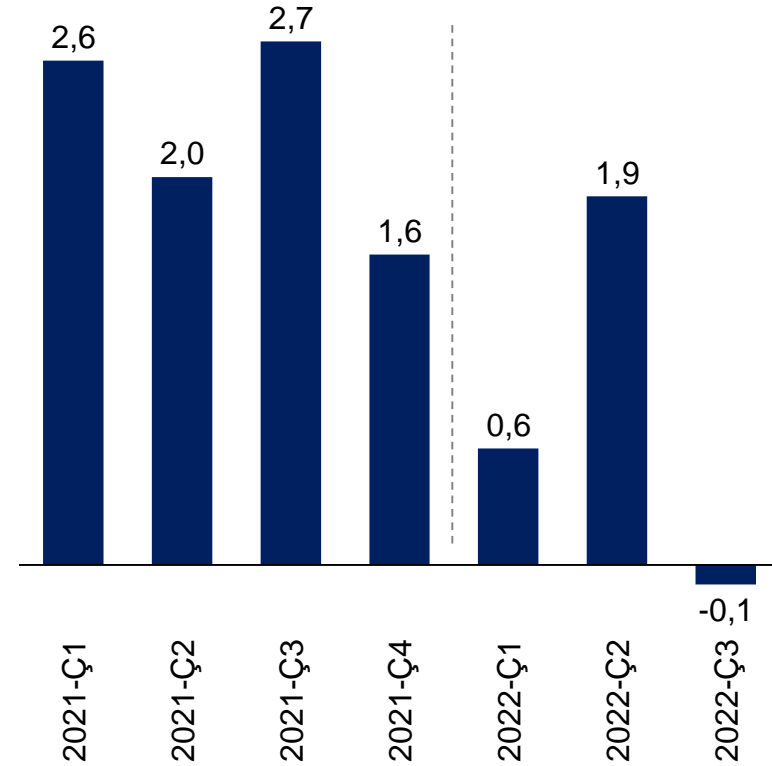
Yılın üçüncü çeyreğinde milli gelir %3,9 büyüme kaydetmiştir.

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış endeks pandemiden sonra ilk kez gerilemiştir; büyüme eğiliminin belirgin yavaşladığına işaret etmektedir.

GSYİH büyüme hızı (%) 2021 Ç1 – 2022 Ç3

Bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim

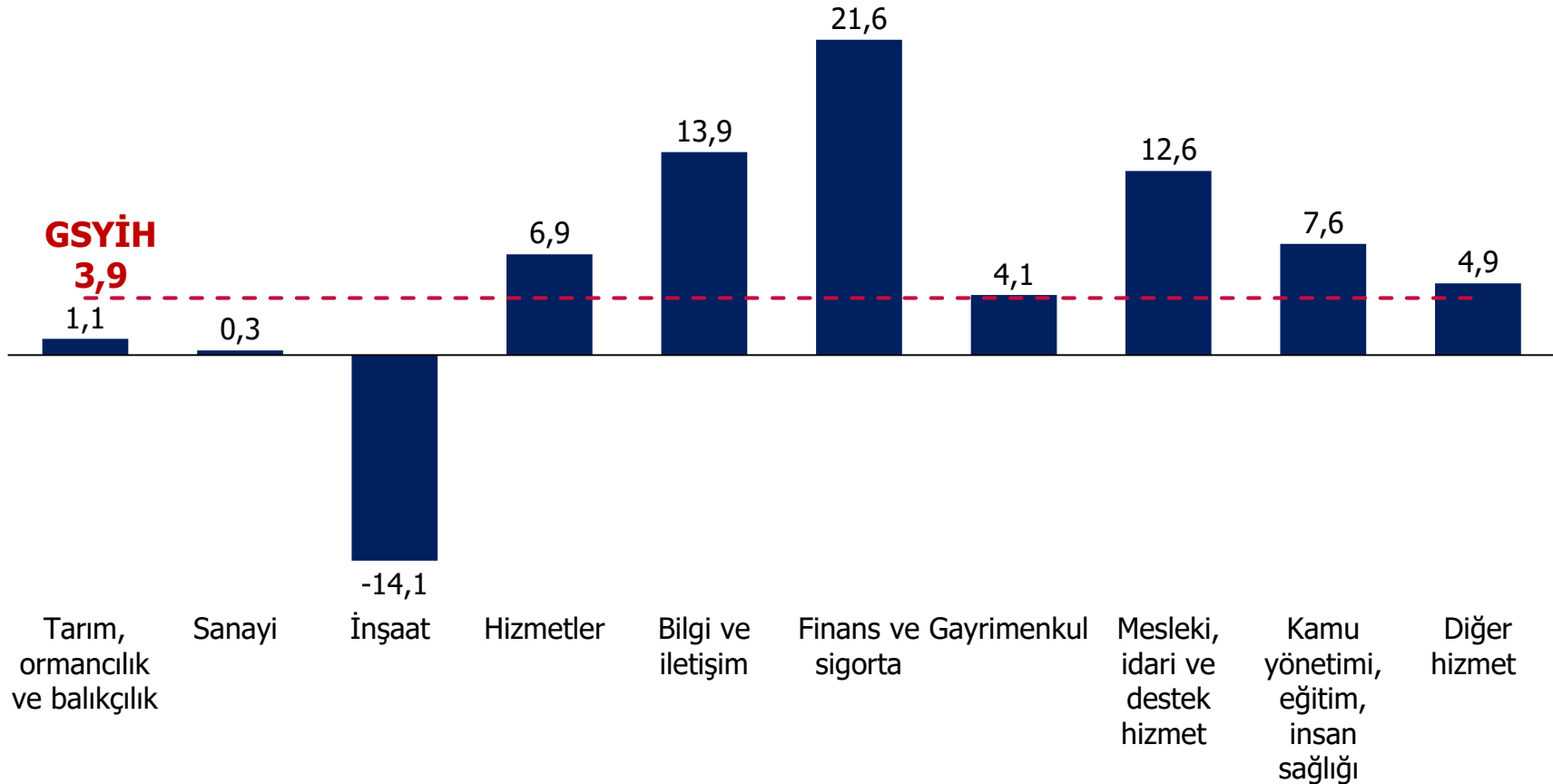

Bir önceki çeyreğe göre değişim (mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış)

Finans ve hizmetler büyümeyi sürükleyen ana sektörlerdir.

Tarım ve sanayi sektörlerinde büyüme sınırlı kalırken, inşaat faaliyetleri önemli ölçüde daralmıştır.

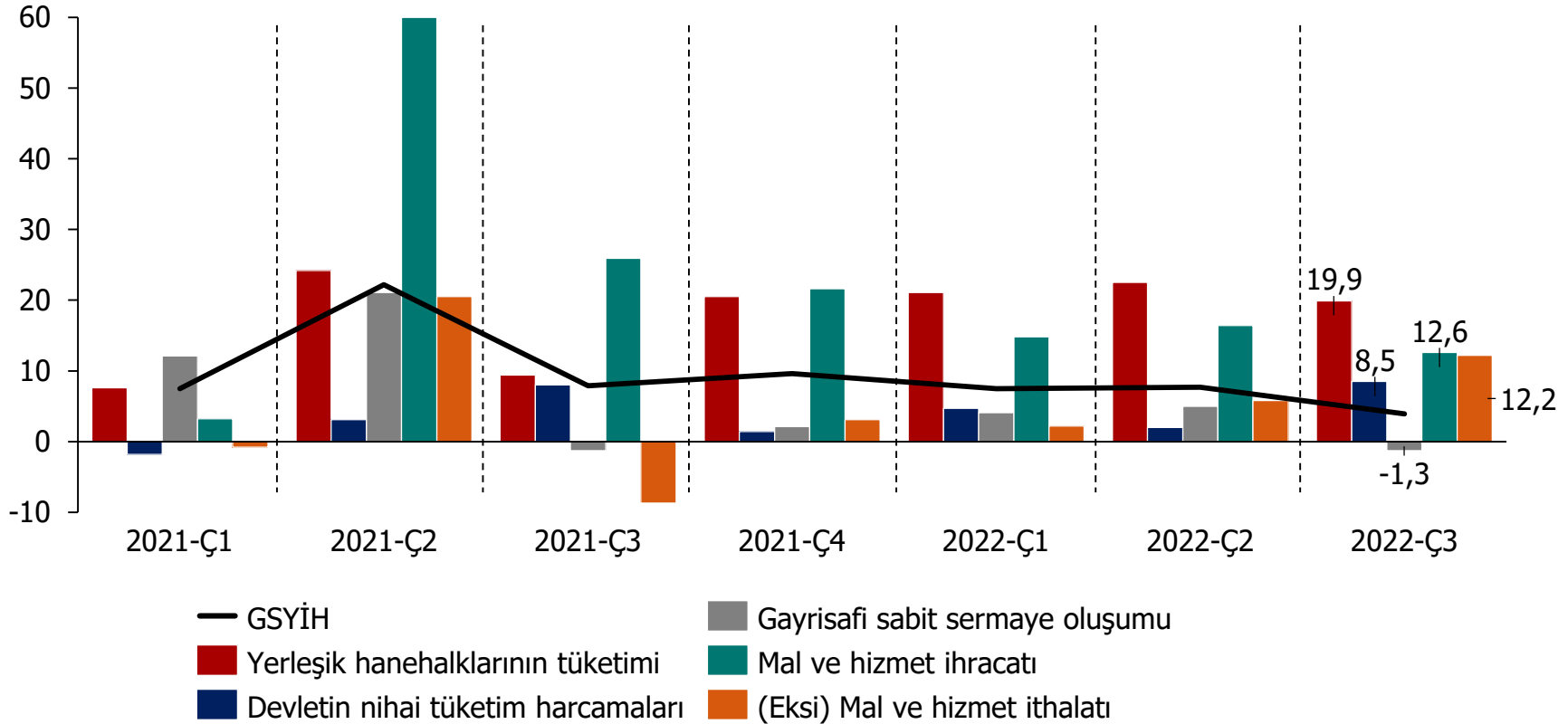
GSYİH iktisadi faaliyet kolları (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim oranı, %) 2022 Ç3

Harcama tarafında ise özel ve kamu tüketim harcamaları büyümeyi yukarı çekmektedir.

Net dış talep sınırlı katkı vermiş, yatırımlar ve stok azalışı ise olumsuz etkilemiştir.

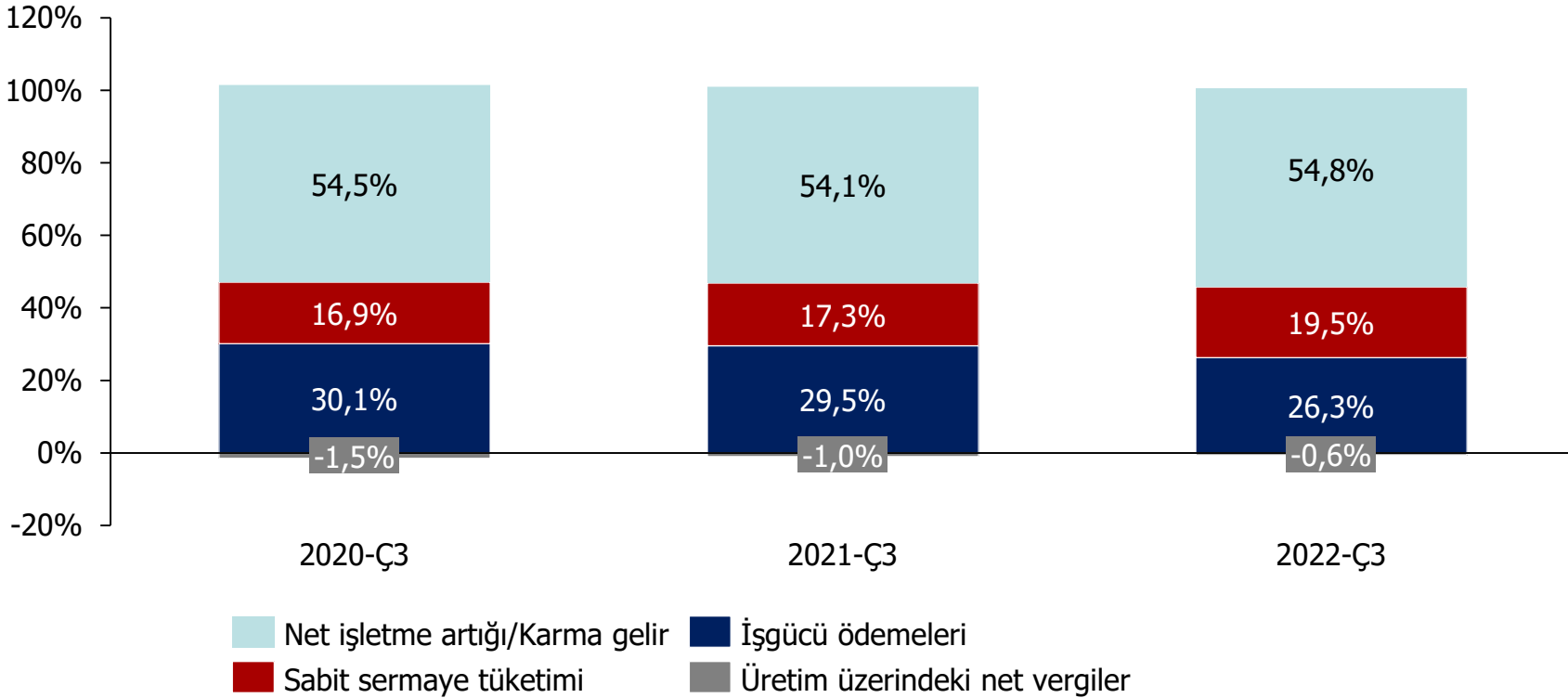
GSYİH harcama yöntemiyle bileşenler (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim, %) 2021 Ç1 – 2022 Ç3

İşgücü ödemelerinin katma değerden aldığı pay gerilemiştir.

İşgücü ödemelerinin payı geçen yılın aynı dönemine göre 3,2 puan gerilerken, net işletme artışı/karma gelirin payı 0,7 puan artmıştır.

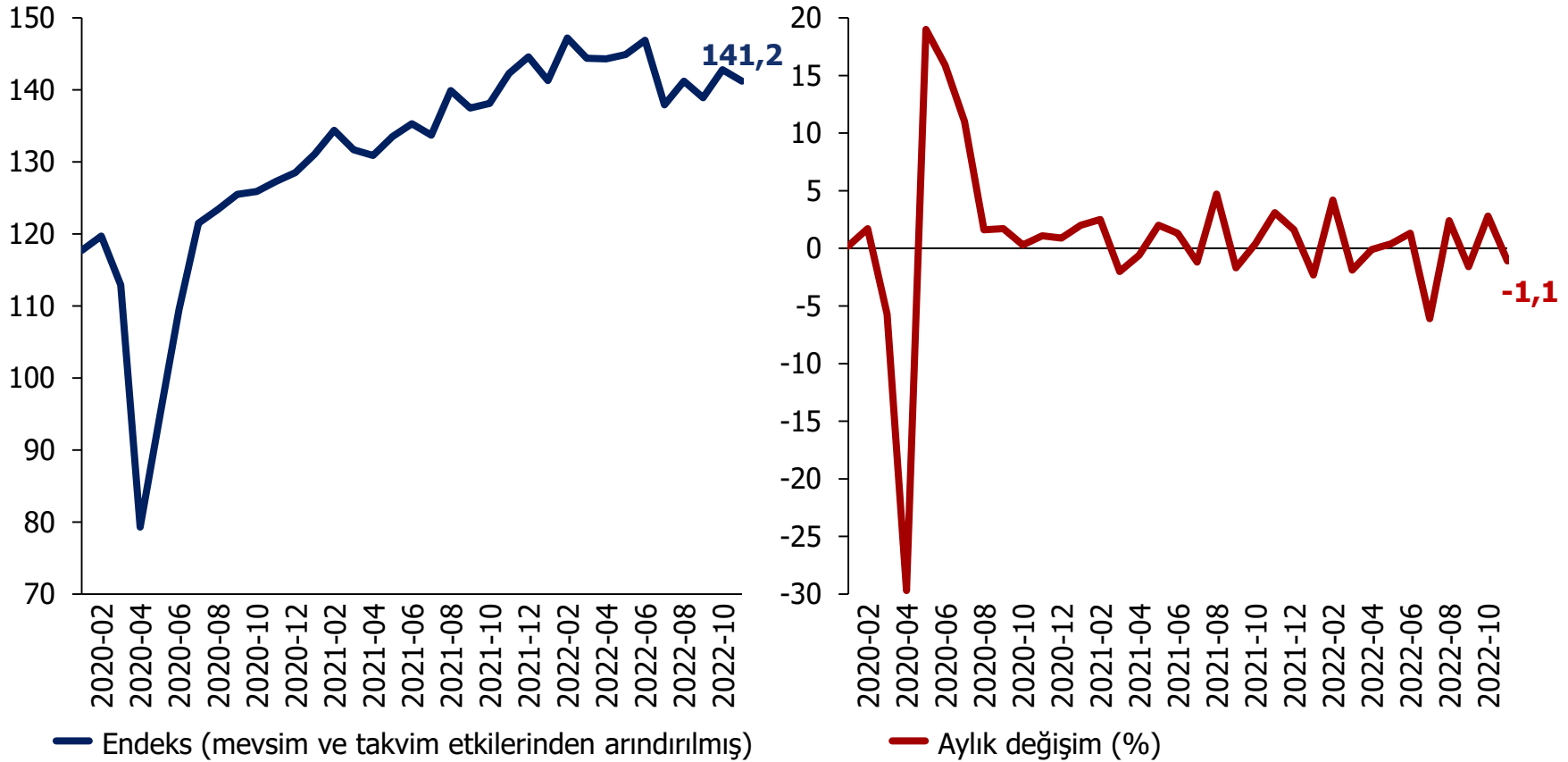
GSYİH gelir yöntemiyle bileşenler (Gayrisafi Katma Değer içindeki pay, %) 2020 Ç1 – 2022 Ç3

Sanayi Üretim Endeksi (SÜE), Kasım ayında bir önceki aya göre %1,1 gerilemiş, 141,2'ye düşmüştür.

SÜE'nin son çeyreğe ilişkin seviyesi sanayi üretiminde yavaşlamaya işaret etmektedir.

Sanayi Üretim Endeksi (Ocak 2020 – Kasım 2022)

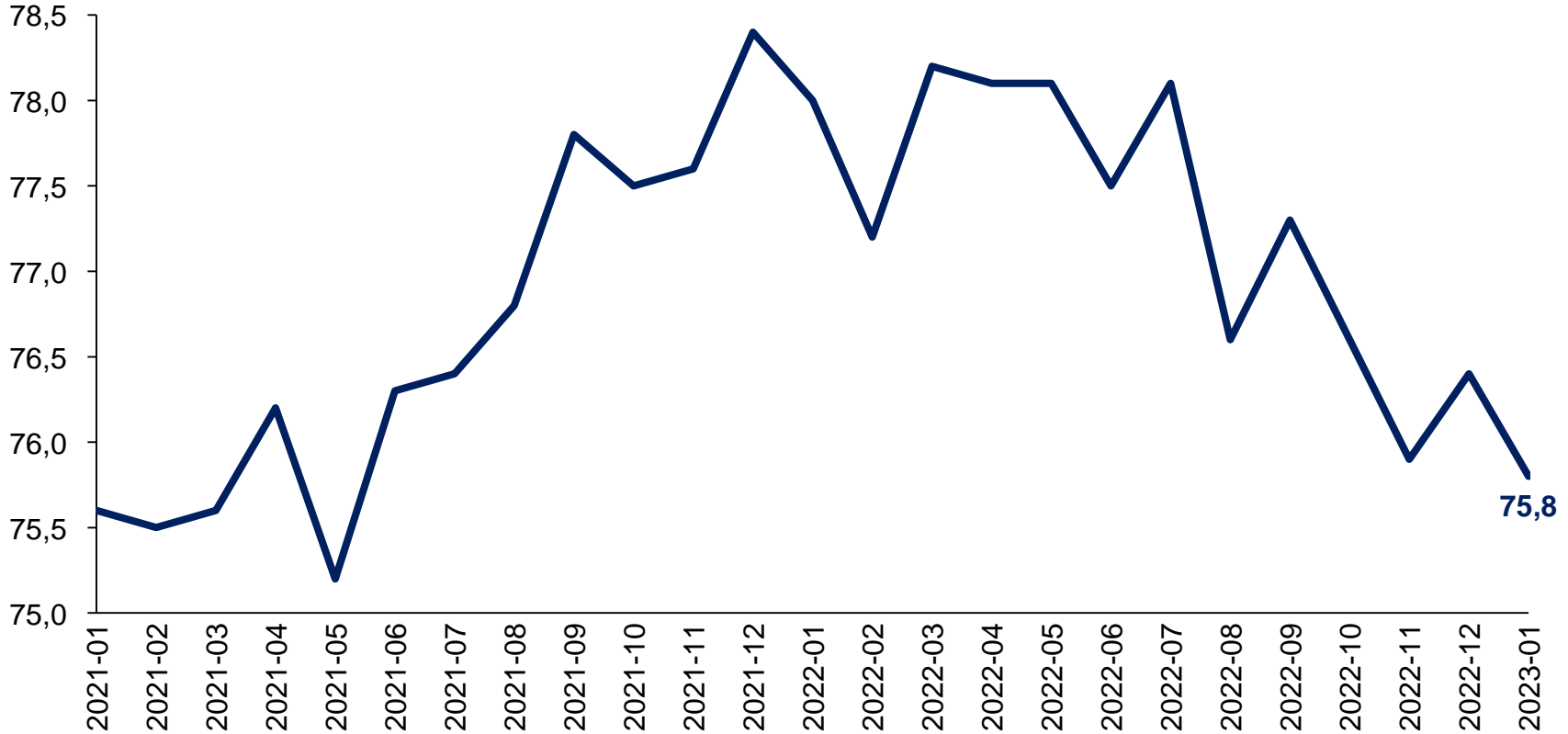

İmalat Sanayinde Kapasite Kullanım Oranı (KKO) gerilemektedir.

KKO, dördüncü çeyrekte 1 puan, Ocak ayında da bir önceki aya göre 0,6 puan düşmüştür.

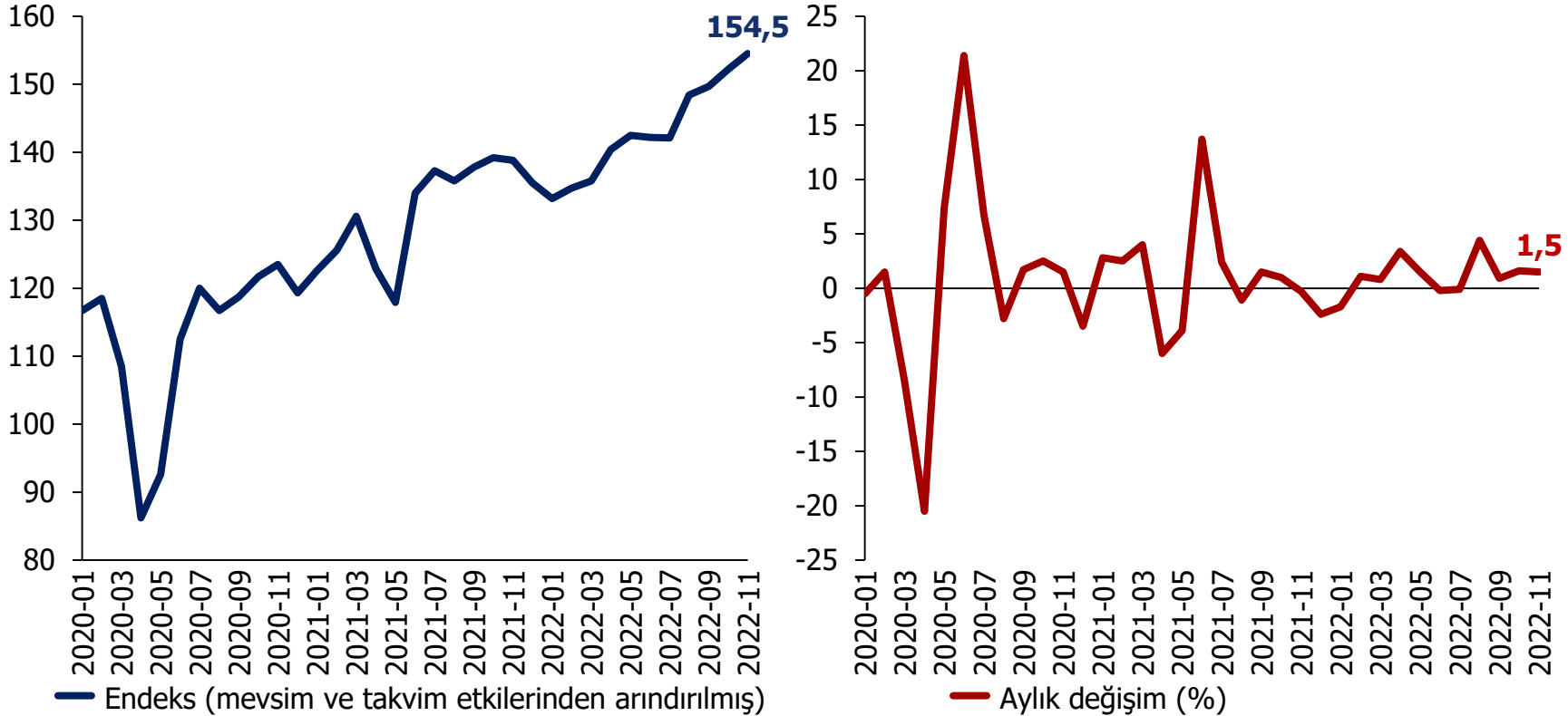
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (mevsim etkilerinden arındırılmış) Ocak 2021 – Ocak 2023

Perakende satışlar artmakta, iç talep görece canlılığını korumaktadır.

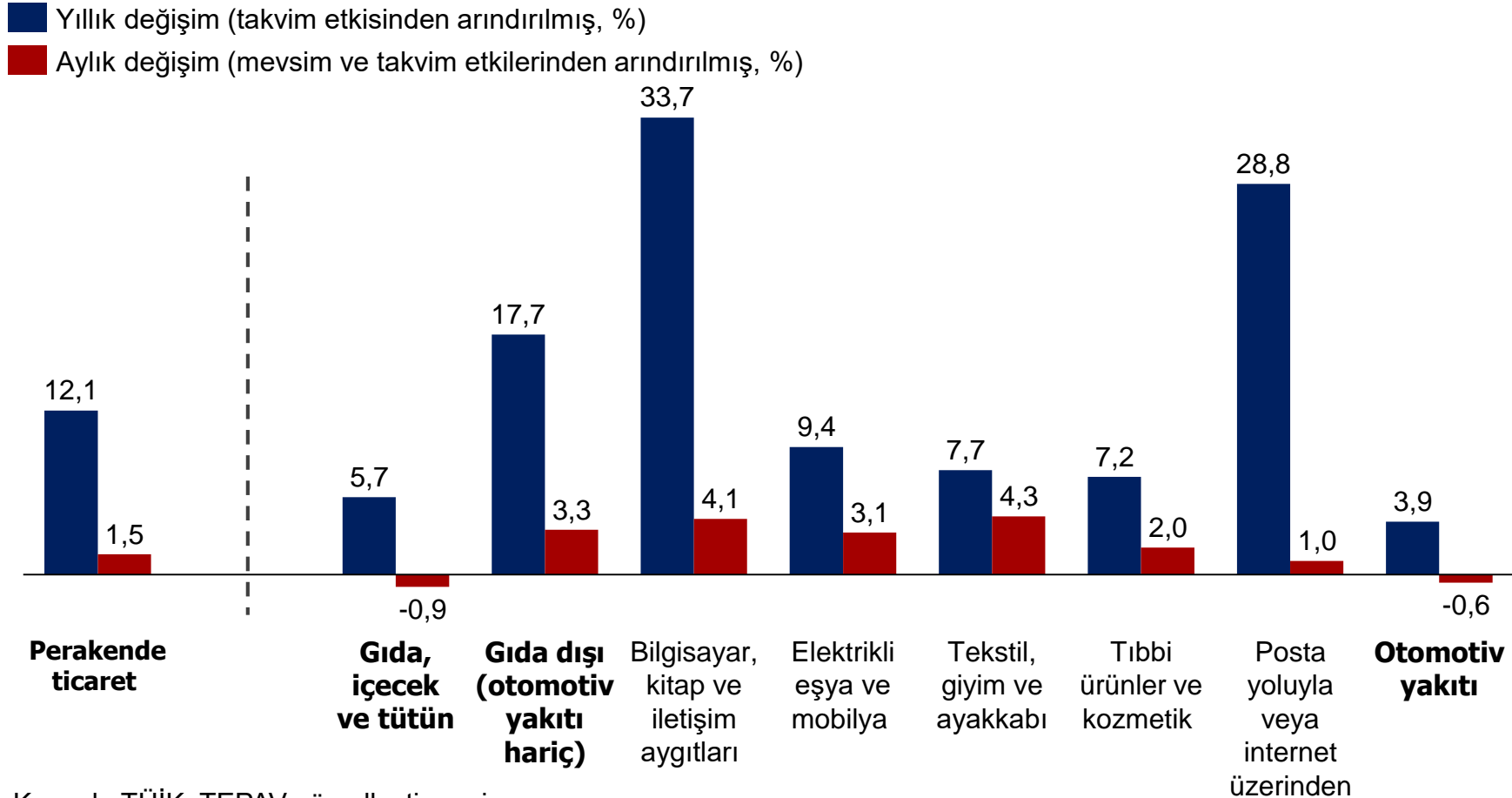
Kasım ayında Perakende Satış Hacim Endeksi aylık olarak %1,5 artmıştır.

Perakende satış hacmi (Ocak 2020 – Kasım 2022)

Gıda dışı harcamalar (otomotiv yakıtı hariç) artışların temel kaynağıdır.
En yüksek yıllık fiyat artışları bilgisayar, kitap ve iletişim aygıtlarındadır.

Sektörlere göre perakende satış hacmi (Kasım 2022)

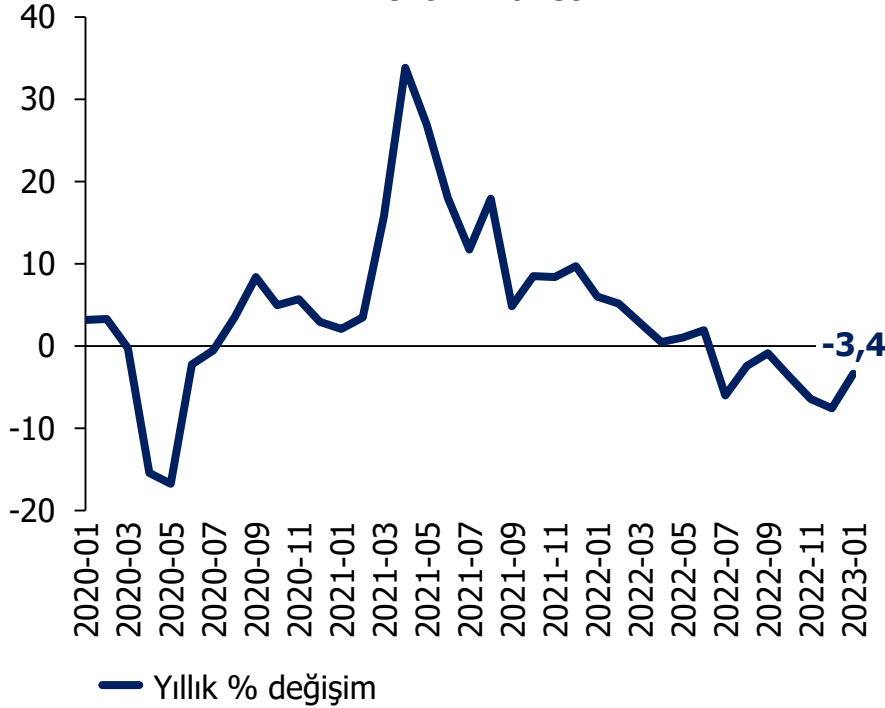

Dördüncü çeyreğe ilişkin diğer öncü göstergeler aşağı yönlüdür.

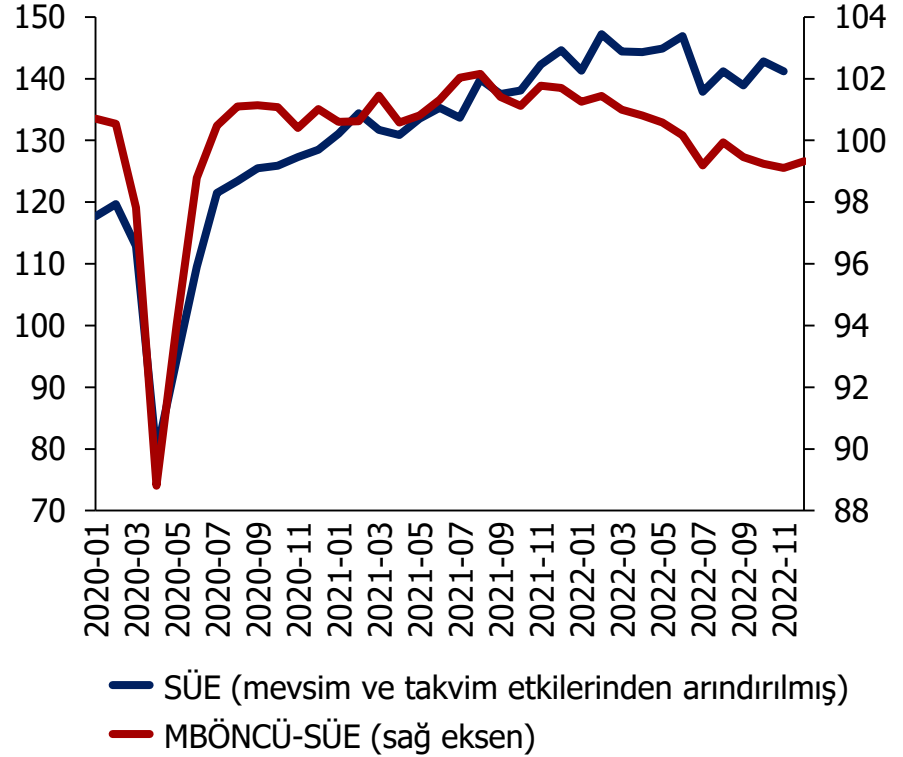
Elektrik tüketimi son yedi aydır gerilemektedir. Bileşik Öncü Göstergeler Endeksi de son çeyrekte yılın en düşük seviyesindedir.

Öncü Göstergeler (Ocak 2020 – Aralık 2022 / Ocak 2023*)

Elektrik Tüketimi

Bileşik Öncü Göstergeler Endeksi (MBÖNCÜ-SÜE)**

Kaynak: TCMB, TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

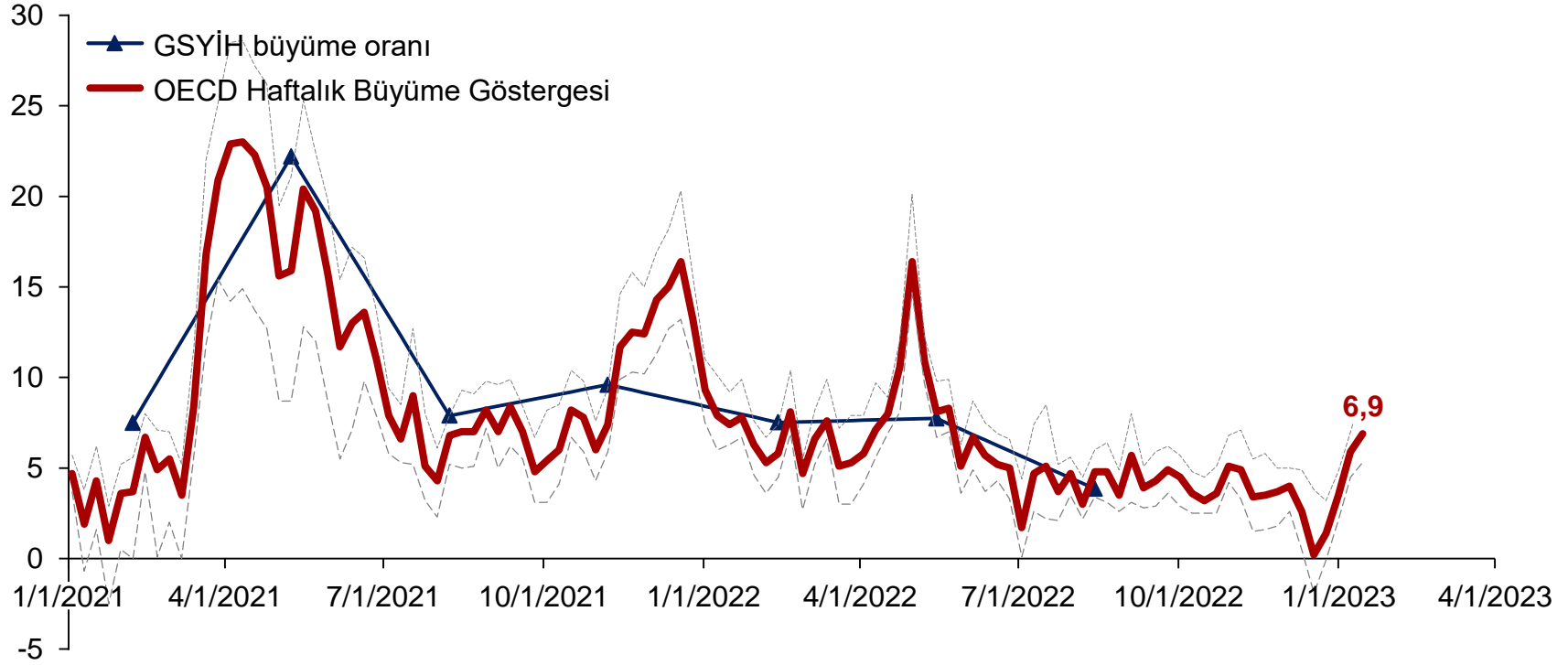
* MBÖNCÜ-SÜE Aralık ayı, elektrik tüketimi ise 22 Ocak 2022 tarihi itibarıdır.

** MBÖNCÜ-SÜE'yi oluşturan göstergeler: Elektrik üretim miktarı, satış miktarı ile ağırlıklandırılmış hazine ihalesi faiz oranı, ara malları ithalatı, TCMB İktisadi Yönelim Anketi - mamul mal stok miktarı ile ilgili soru, toplam istihdam miktarı ile ilgili soru, iç piyasadan alınan yeni siparişlerin miktarı ile ilgili soru ve ihracat piyasalarından alınan yeni sipariş miktarı ile ilgili soru

Yüksek frekanslı verilere dayalı büyüme göstergesi 2022 yılı son çeyreğinde yılın en düşük seviyelerine gerilemiştir.

OECD Haftalık Büyüme Göstergesi, Ocak ayında yükselmiş ve 15-21 Ocak haftasında %6,9 olarak hesaplanmıştır.

OECD Haftalık Büyüme Göstergesi* (OECD Weekly Tracker, %) 3 Ocak 2021 – 21 Ocak 2023

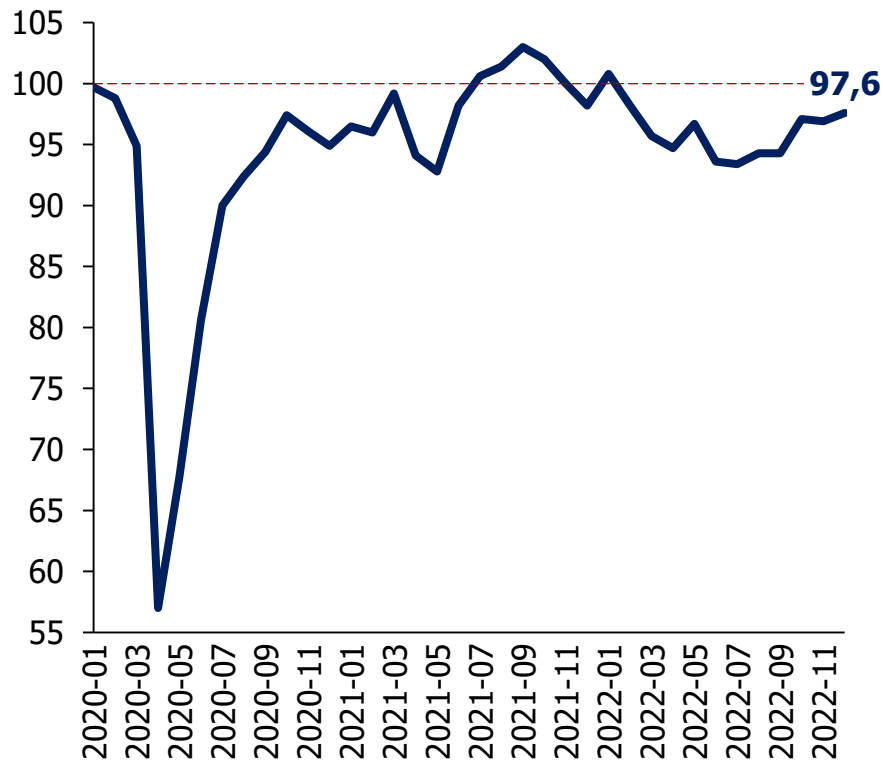
Kaynak: OECD, TEPAV görselleştirmesi

* OECD Haftalık Büyüme Göstergesi, makine öğrenmesi ve Google eğilim verilerini kullanarak ekonomik faaliyetin gerçek zamanlı, yüksek frekanslı ölçümüdür. Tüketim, işgücü piyasaları, konut, ticaret, endüstriyel faaliyetler ve ekonomik belirsizlikle ilgili arama davranışı hakkındaki bilgileri derlemektedir. OECD ve G20 ülkelerini kapsayan 46 ülke için üretilmekte ve yayınlanmaktadır. Alt ve üst bantlar yüzde 95 güven aralığını temsil etmektedir.

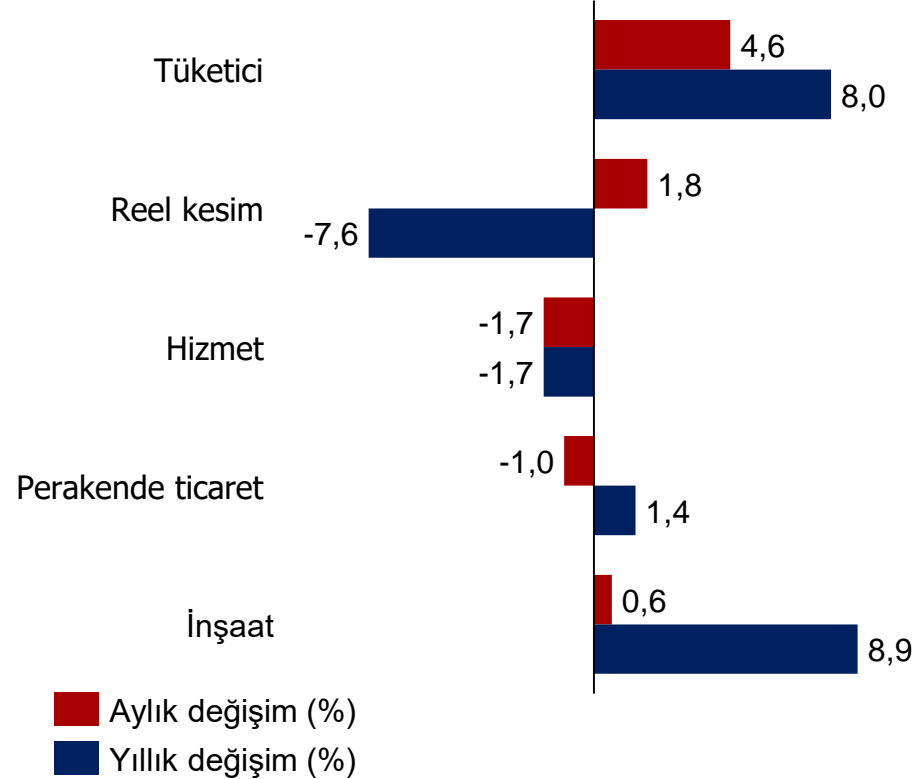
Yıllık olarak reel kesim güveni zayıflarken, tüketici güveni artmaktadır.
Ocak ayında tüketici güveni bir önceki aya göre %4,6 artarken, reel kesim güvenindeki artış %1,8'dir.

Ekonomik Güven Endeksi (mevsim etkisinden arındırılmış)

Ekonomik Güven Endeksi (Ocak 2020-Aralık 2022)*

Sektörel Güven Endeksleri (Ocak 2023)

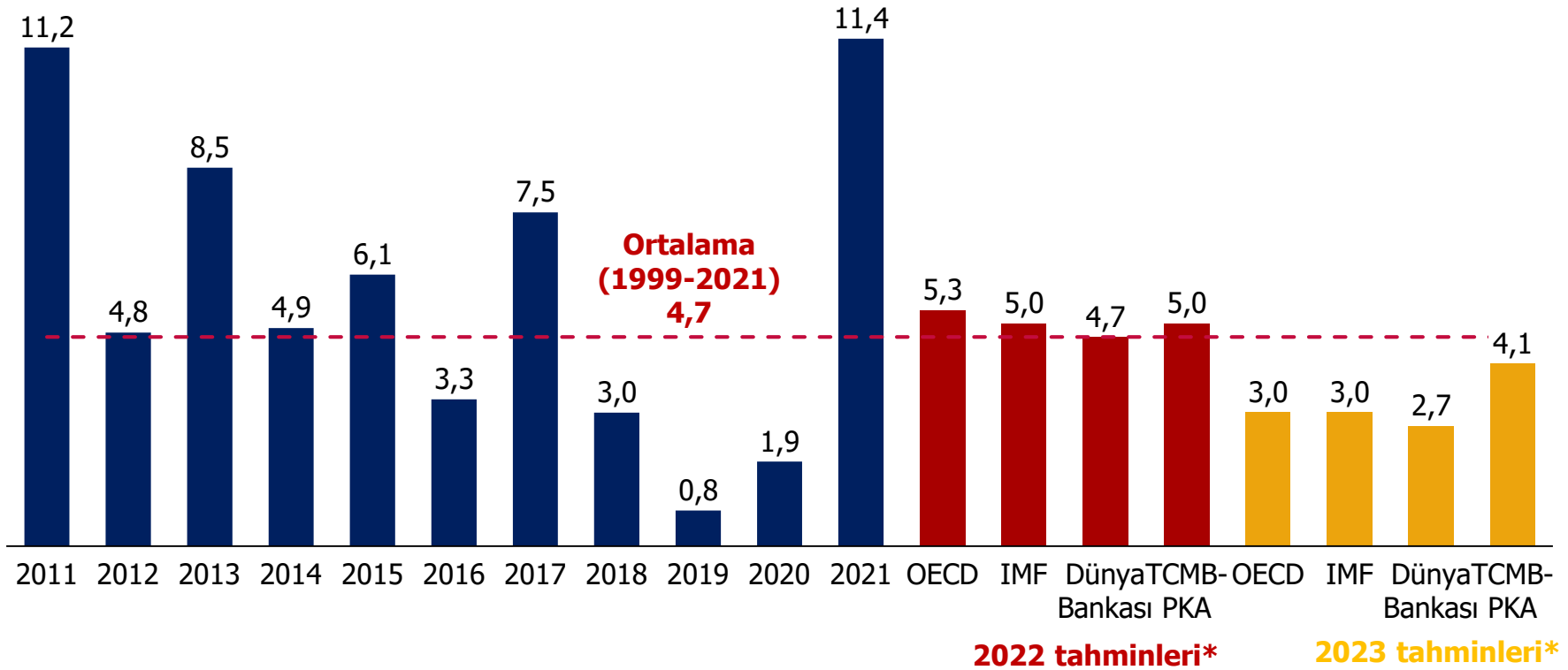
Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Ocak ayına ait Ekonomik Güven Endeksi verisi 30 Ocak 2023 tarihinde yayınlanacaktır

Büyüme tahminleri 2022 yılı için %4,7 - 5,3, 2023 yılı için ise %2,7 - 4,1 aralığındadır.

TCMB Piyasa Katılımcıları Anketinde büyüme beklentisi 2023 yılı için %4,1'dir.

GSYİH büyüme oranları (%) 2011 – 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* IMF - Sonbahar 2022 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD - Kasım 2022 Ekonomik Görünüm Raporu, Dünya Bankası – Ocak 2023 Küresel Ekonomik Beklentiler Raporu ve TCMB – Aralık 2022 ve Ocak 2023 Piyasa Katılımcılar Anketi (PKA) verileridir.

Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

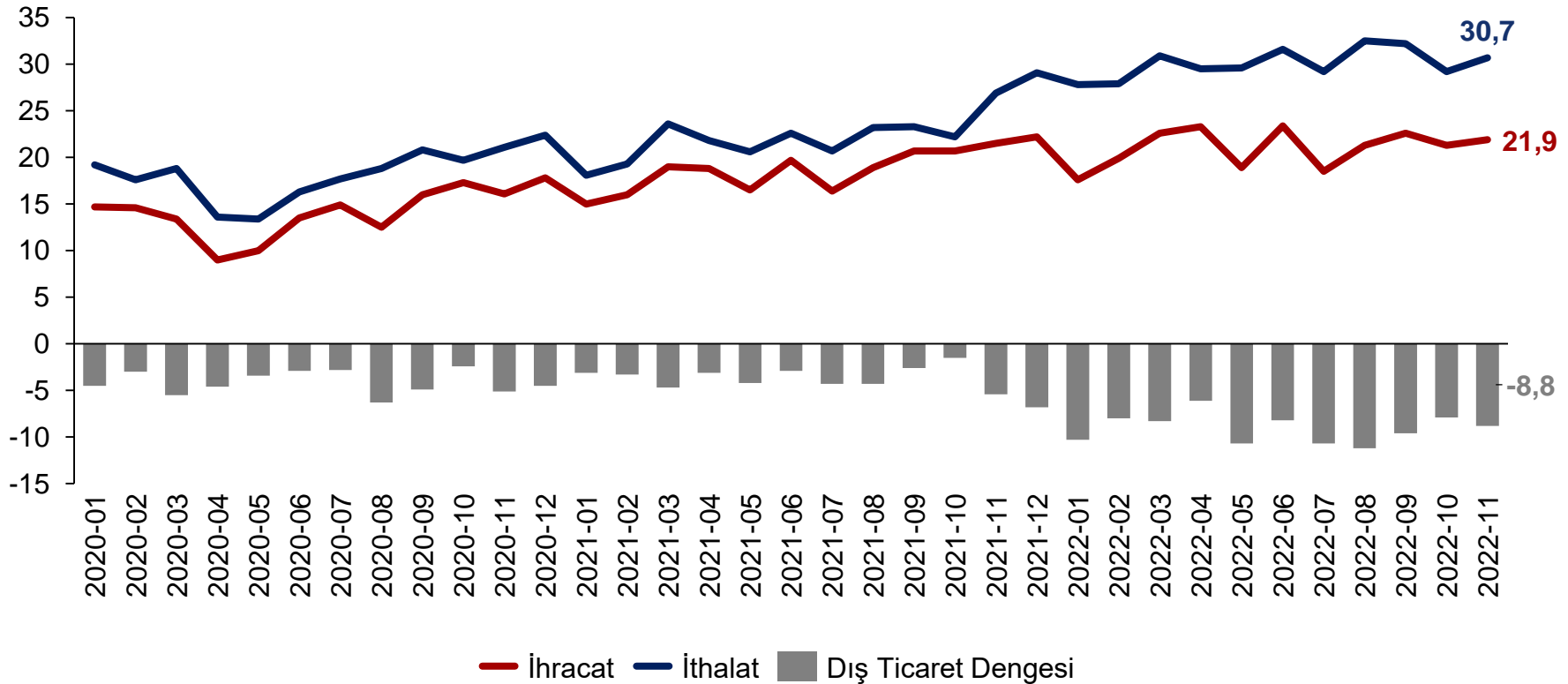
- Dış ticaret
  - İhracat ve ithalat
  - Karşılama oranı
  - Turizm
- Cari denge ve finansmanı
  - Cari işlemler dengesi
  - Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri
- Merkez Bankası rezervleri
- Cari denge tahminleri

Kasım ayında ihracat %2,1, ithalat %14,1 artmıştır.

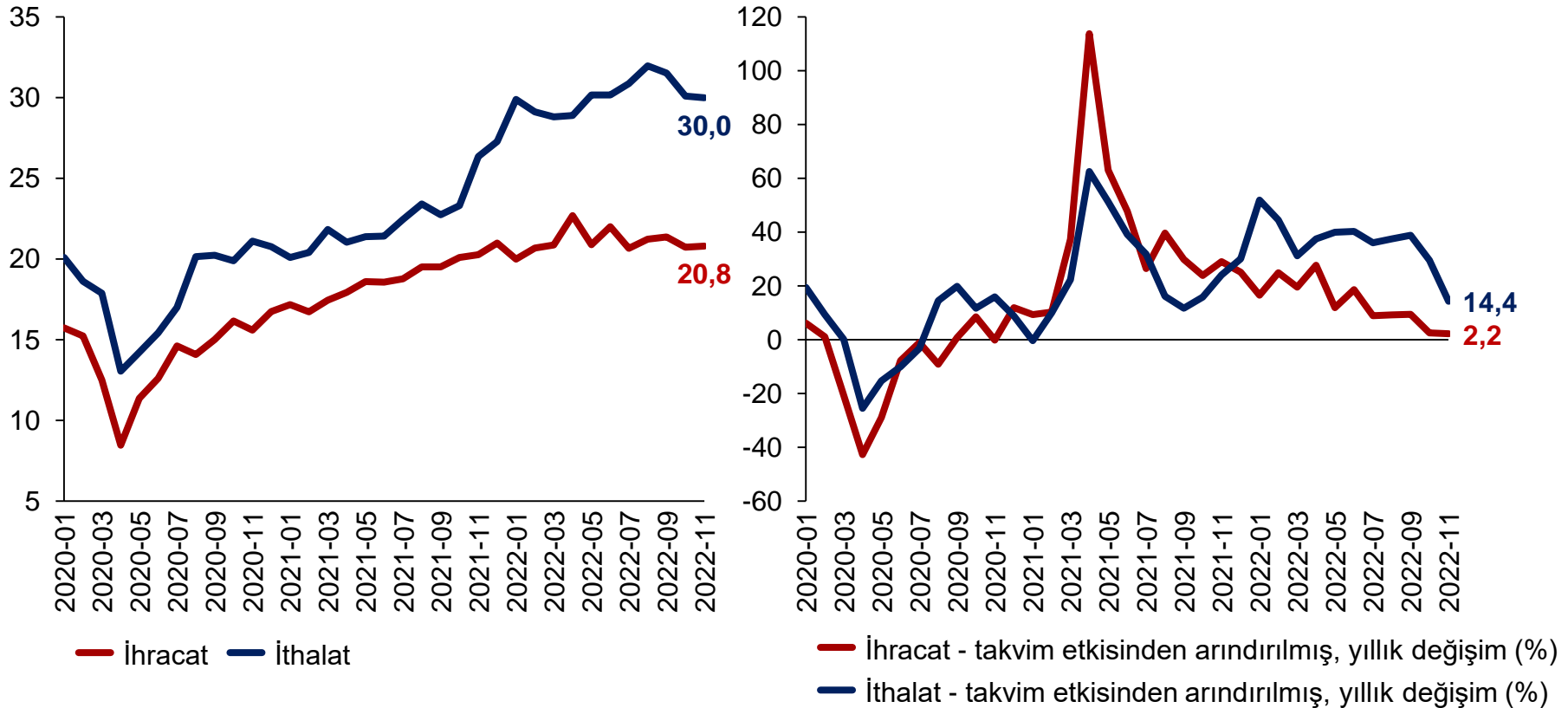
Dış ticaret açığı ise %60,7 artarak 8,8 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

İhracat, ithalat ve dış ticaret dengesi (milyar dolar) Ocak 2020 – Kasım 2022

İhracat hız kaybetmekte, ithalatın artış hızı ihracatın üzerinde seyretmektedir.
Kasım ayı itibarıyla ithalatın yıllık artışı %14,4 iken ihracatınki %2,2'dir.

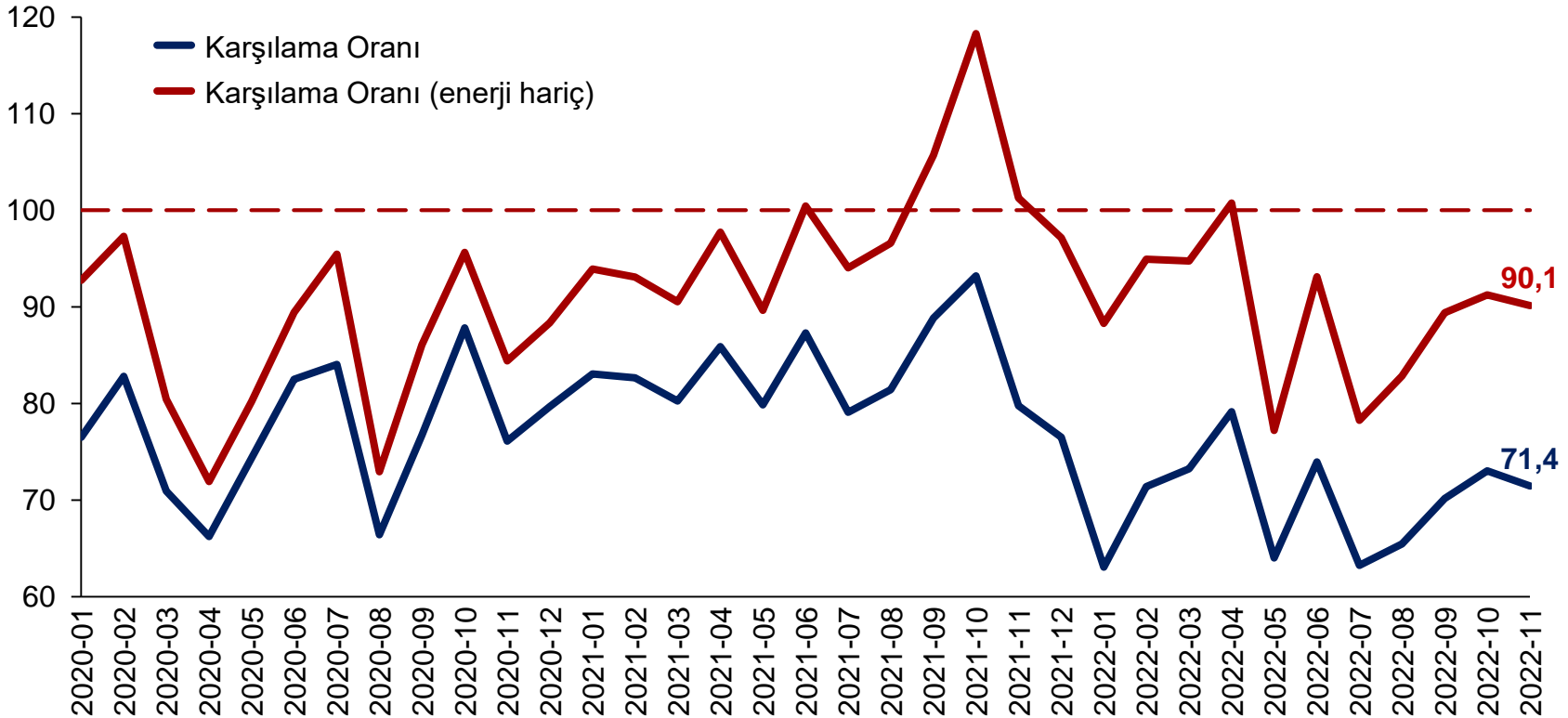
İhracat ve ithalat (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, milyar dolar ve %)
Ocak 2020 – Kasım 2022

İhracatın ithalatı karşılama oranı Kasım ayında geçen yıla göre 8,4 puan düşmüş ve %71,4 olarak gerçekleşmiştir.

Enerji hariç kalemlerde ise karşılama oranı %90,1'dir.

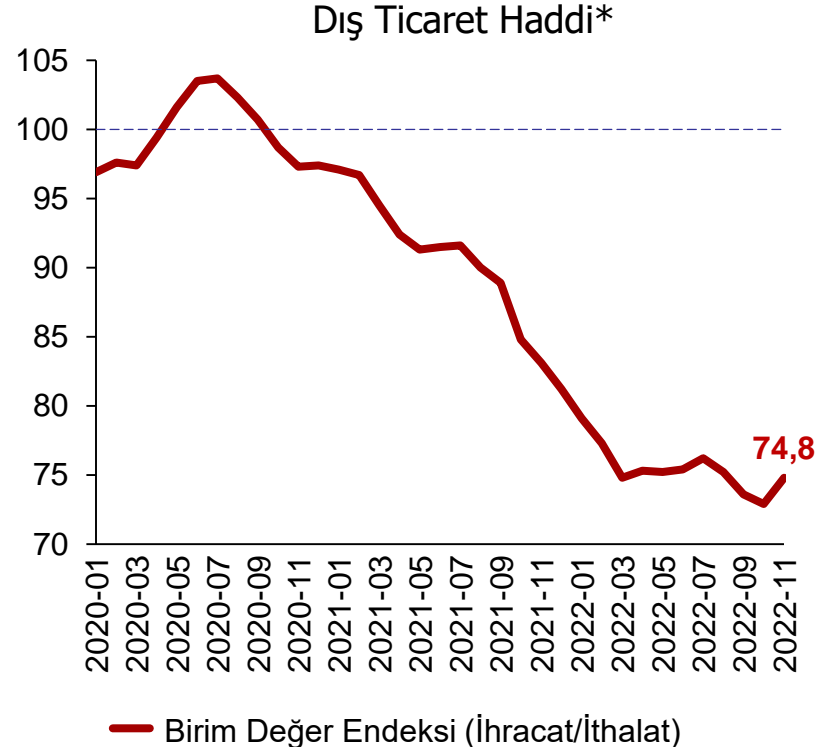
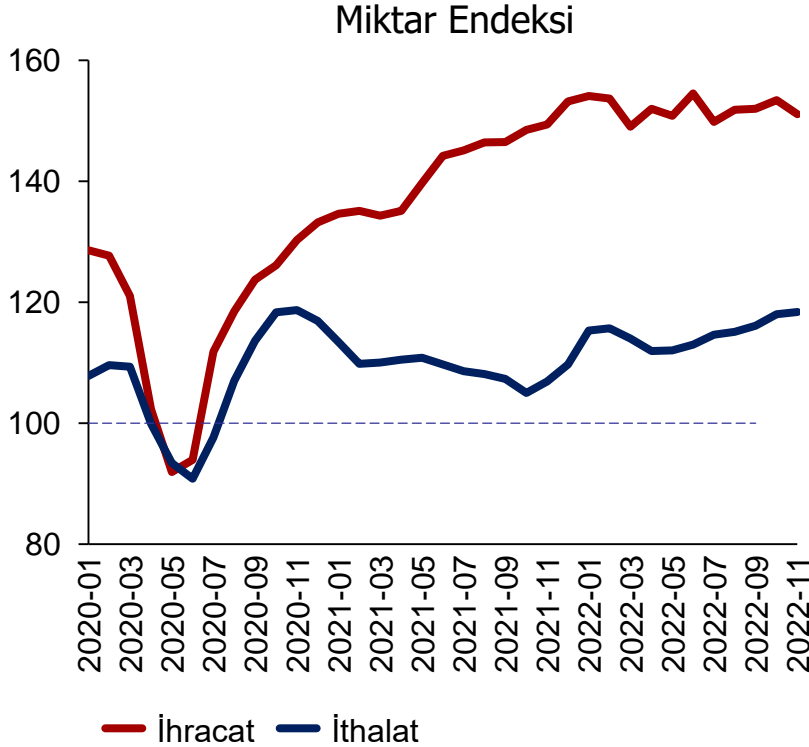
İhracatın ithalatı karşılama oranı (%) Ocak 2020 – Kasım 2022

Dış ticaret hadleri tarihi düşük seviyelerdedir.

Kasım ayında miktar endeksi bir önceki aya göre ihracatta %3,8 düşerken, ithalatta %3,8 artmıştır.

Dış ticaret endeksleri (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, 3 aylık hareketli ortalama)
Ocak 2020 – Kasım 2022

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

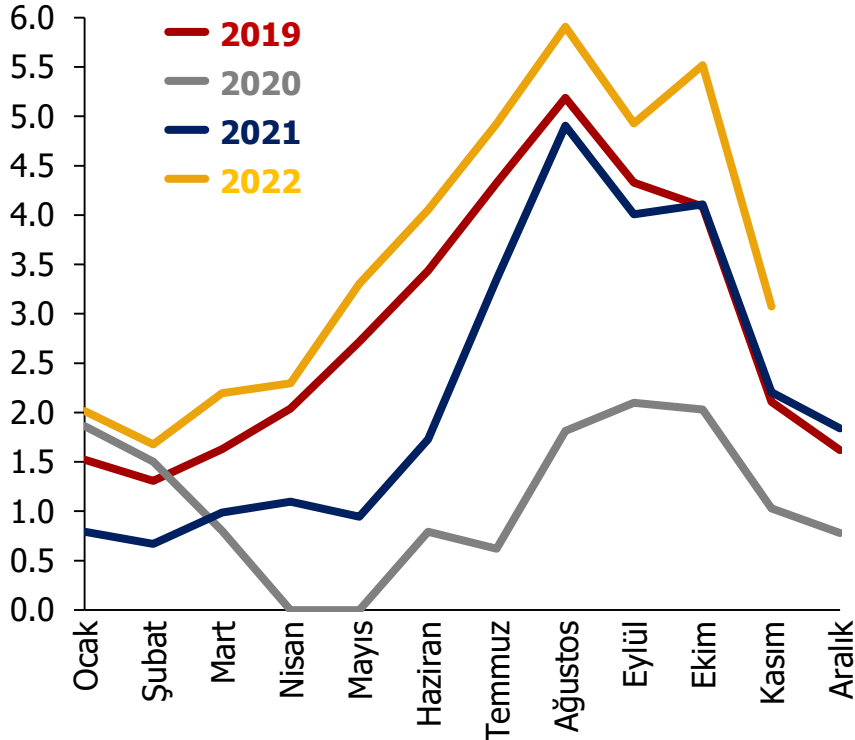
*Uluslararası Standart Ticaret Sınıflamasına göre aylık dış ticaret hadleri verisidir.

2022 yılında turizm gelirleri pandemi öncesi seviyelerin üzerindedir.

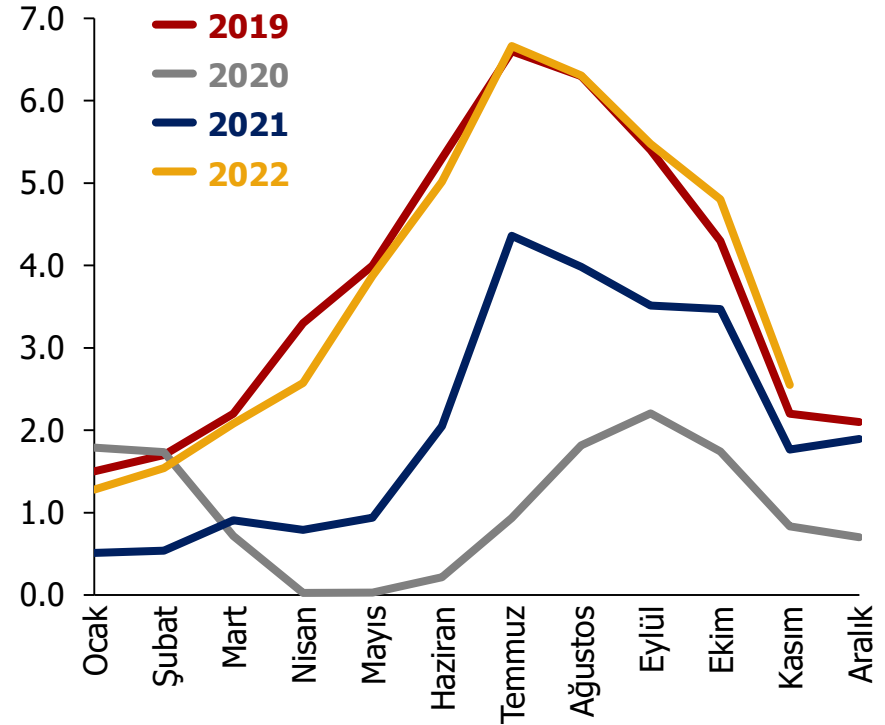
Ocak-Kasım döneminde yabancı ziyaretçi sayısı 42 milyonu aşmış ancak, 2019 düzeyinin altında kalmıştır.

Turizm geliri ve ziyaretçi sayısı* (Ocak 2019 – Kasım 2022)

Toplam Seyahat Gelirleri (milyar dolar)

Yabancı Ziyaretçi Sayısı (milyon kişi)

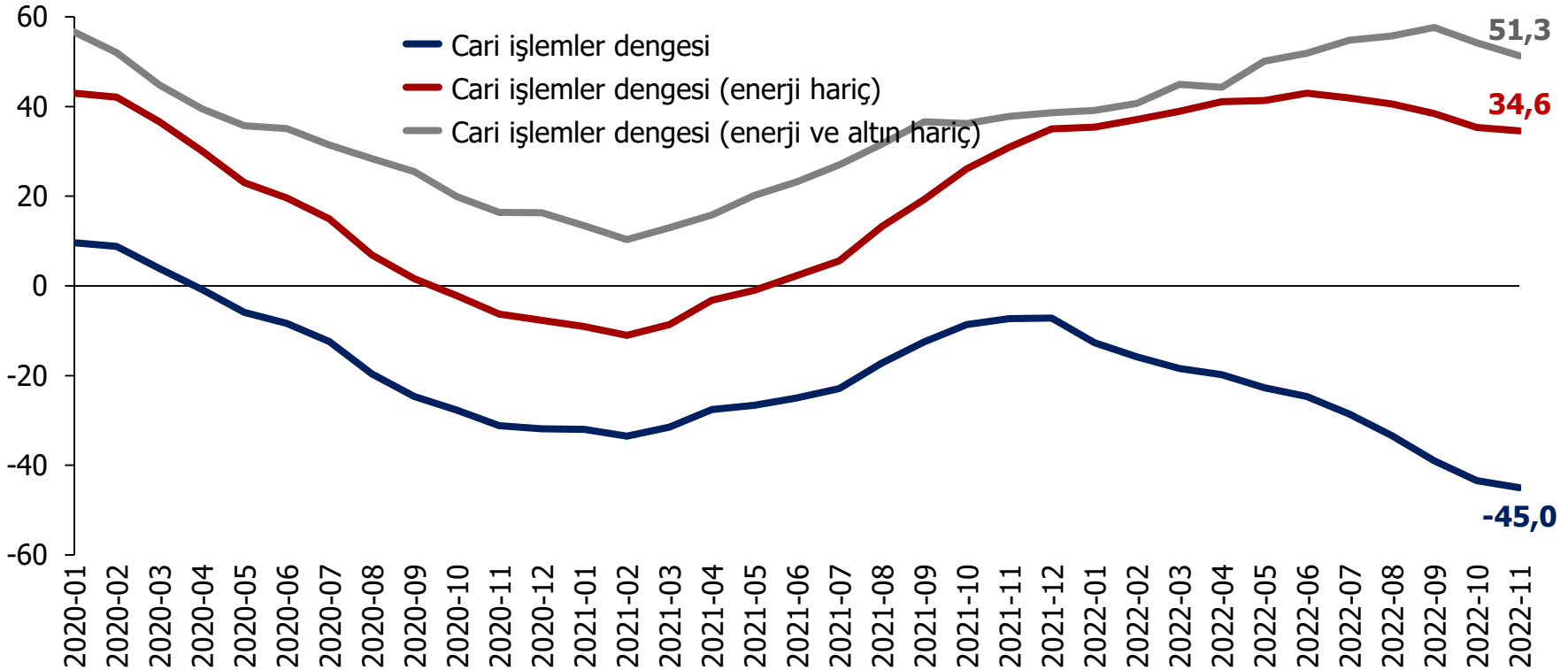
Kaynak: TCMB, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve TEPAV görselleştirmesi

* 2012-2022 dönemini kapsayan turizm verilerinde iyileştirmeler yapılmış ve seyahat gelirleri toplam 22,4 milyar dolar yukarı yönlü güncellenmiştir. Güncellemelerin yaklaşık %80'i son dört yıla aittir. Detaylı bilgi için bakınız: <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/05f36989-b846-4b13-bb85-40c865c066e1/duyuru20221111.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-05f36989-b846-4b13-bb85-40c865c066e1-ohBvgrX>

Cari işlemler açığı artmaktadır; Kasım ayı itibarıyla 45 milyar dolara yükselmiştir.

Enerji ve altın dışı cari denge fazla vermekte olup düşüş eğilimindedir.

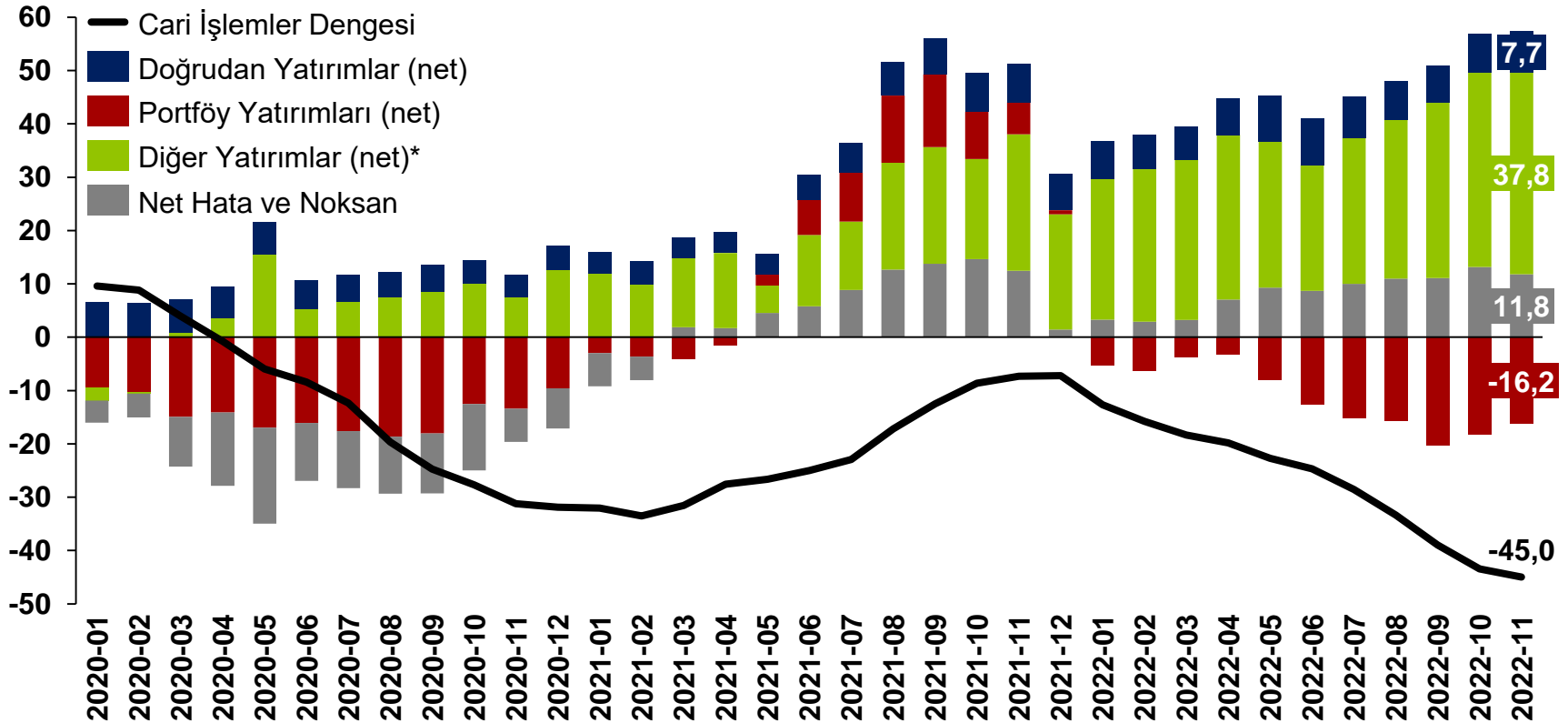
Cari işlemler dengesi (12 aylık birikimli, milyar dolar) Ocak 2020 – Kasım 2022

Portföy yatırımları kaynaklı sermaye çıkışları hız keserken kredi ve mevduatlardan oluşan finansman artmaktadır.

Net Hata ve Noksan kalemi cari işlemler açığının %26'sını oluşturmaktadır.

Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri (12 aylık birikimli, milyar dolar)
Ocak 2020 - Kasım 2022

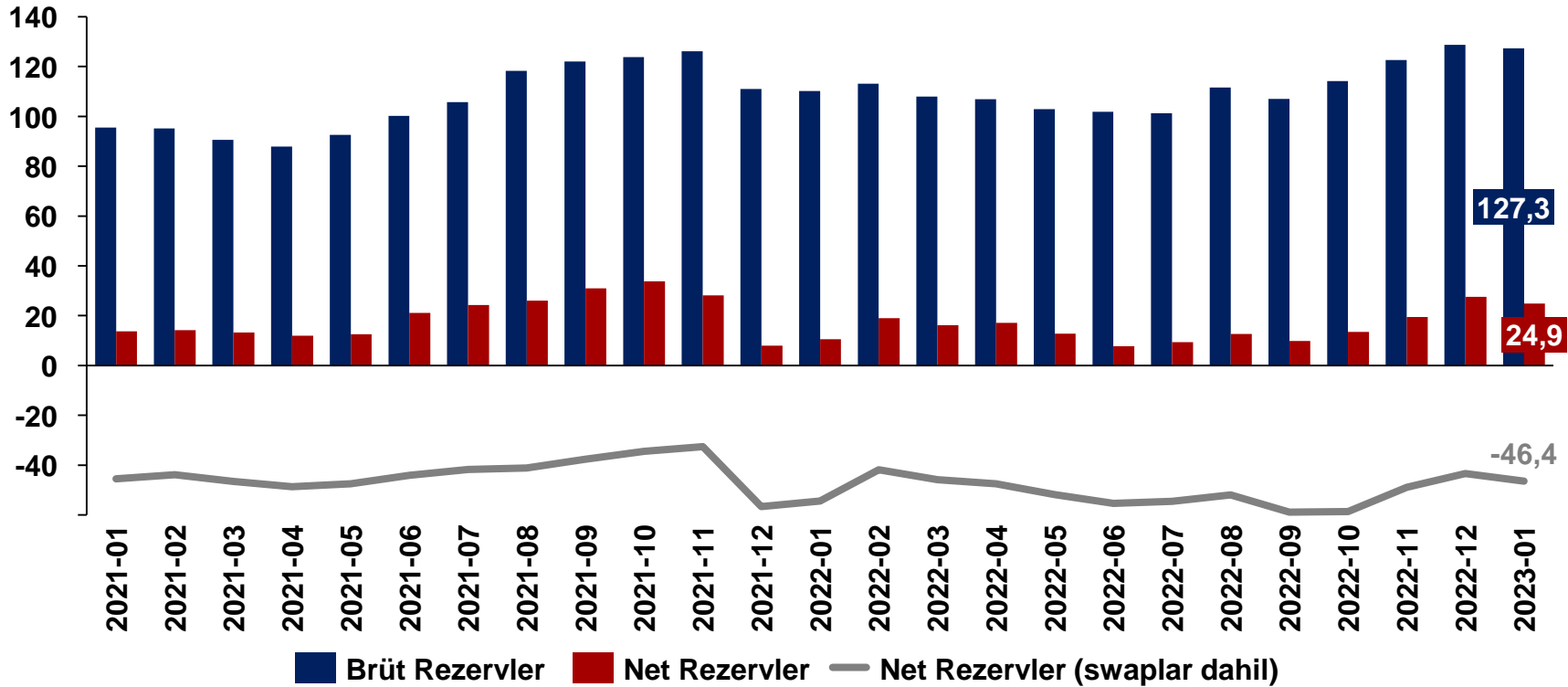
Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* Diğer yatırımlar, doğrudan yatırım, portföy yatırımları ya da rezerv varlık dışında kalan tüm finansal işlemleri içermektedir. Efektif ve mevduatlar, krediler ve ticari krediler ana kalemlerdir.

2023 yılının ilk haftalarında Merkez Bankası rezervlerindeki yükseliş tersine dönmüştür.

13 Ocak itibarıyla brüt rezervlerde 1,5 milyar dolar, net rezervlerde 2,7 milyar dolar düşüş kaydedilmiştir.

Merkez Bankası rezervleri (milyar dolar) Ocak 2021 – Ocak 2023*

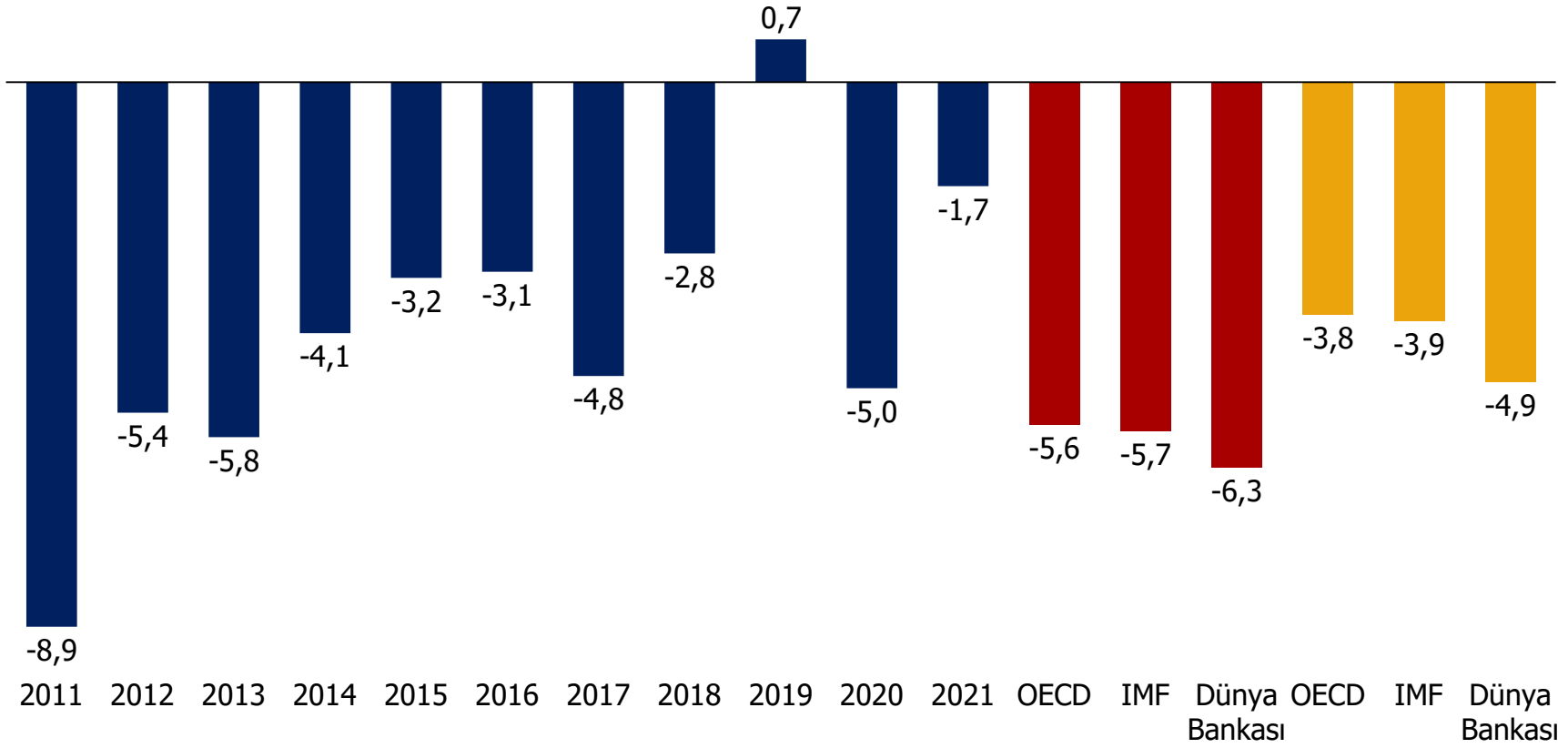
Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* 13 Ocak 2023 tarihi itibarıdır.

Uluslararası kuruluşların cari açık /GSYİH tahminleri 2022 yılı için %5,6 - 6,3, 2023 yılı için ise %3,8 - 4,9 aralığındadır.

Cari işlemler dengesi / GSYİH (%) 2011 - 2023

2022 tahminleri* **2023 tahminleri***

Kaynak: TÜİK, TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* IMF - Sonbahar 2022 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD - Kasım 2022 Ekonomik Görünüm Raporu, Dünya Bankası - Sonbahar 2022 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Raporu verileridir.

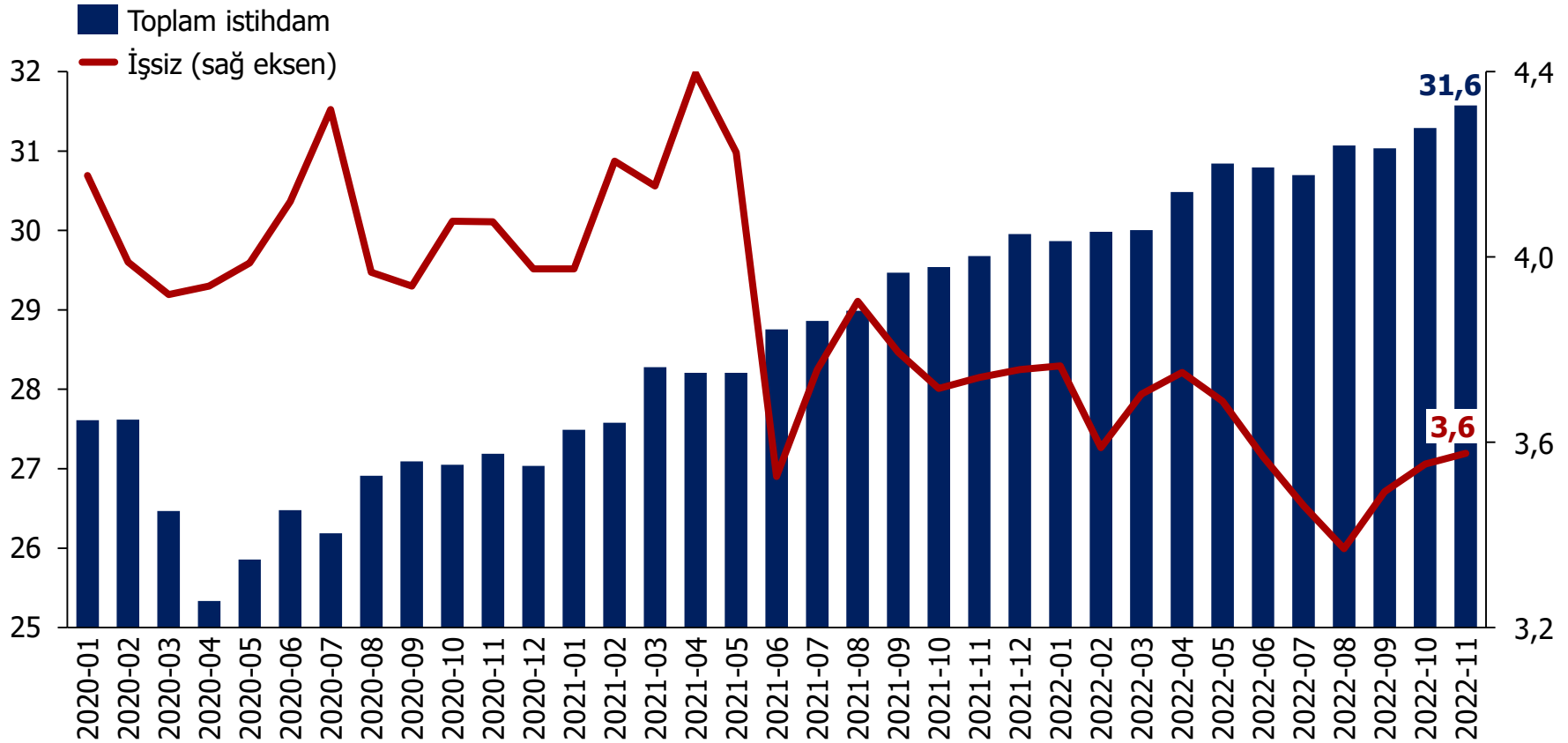
İstihdam ve İşsizlik

- Toplam istihdam ve işsiz sayıları
- İşgücüne katılım ve işsizlik oranları
- Kadın ve genç işsizlik oranları
- Geniş tanımlı işsizlik oranları
  - Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı
  - İşsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı
  - Atıl işgücü oranı

İstihdam ve işsiz sayıları artmaktadır.

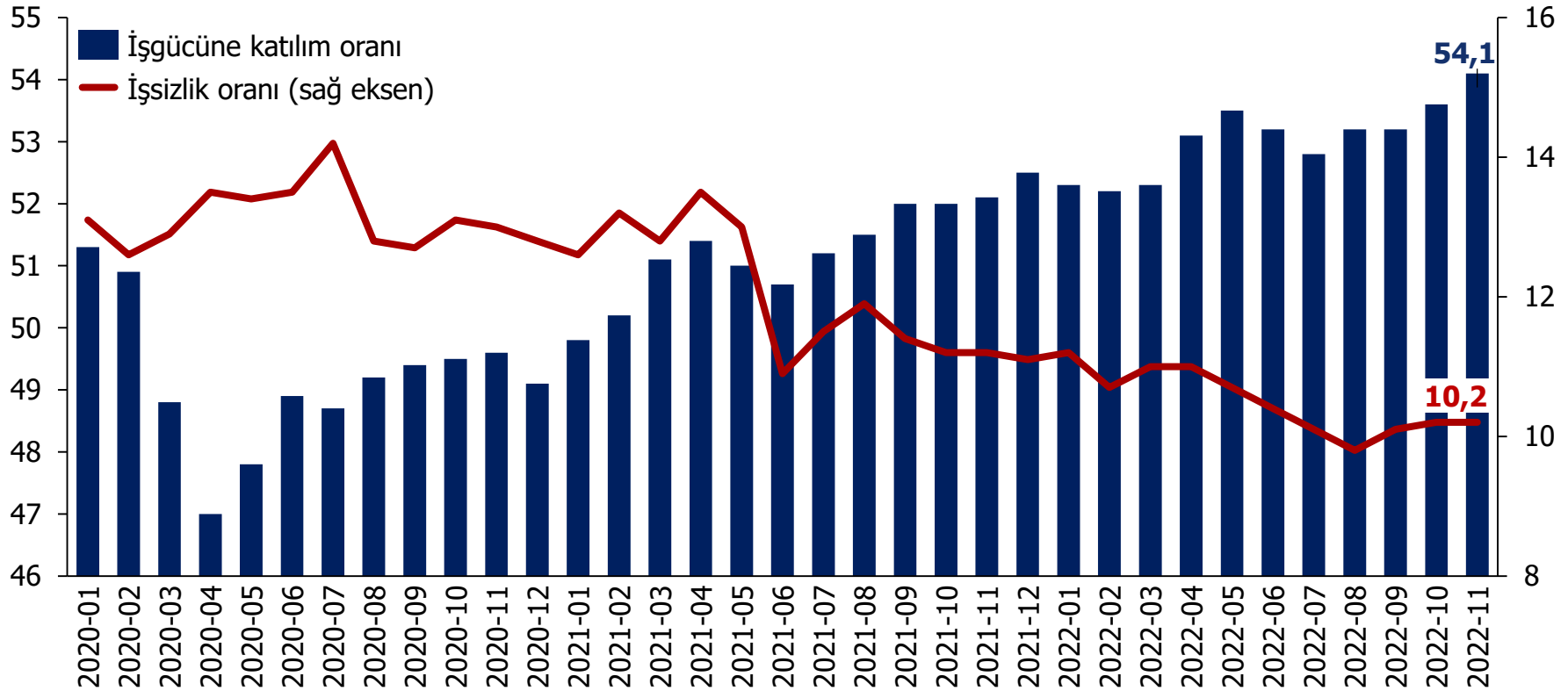
Kasım ayında istihdam bir önceki aya göre 285 bin, işsiz sayısı ise 23 bin yükselmiştir.

Toplam istihdam ve işsiz (mevsim etkisinden arındırılmış, milyon kişi) Ocak 2020 – Kasım 2022

Kasım ayında işsizlik oranı değişmemiştir; %10,2 seviyesindedir.
İşgücüne katılım oranı 0,5 puan artarak %54,1'e yükselmiştir.

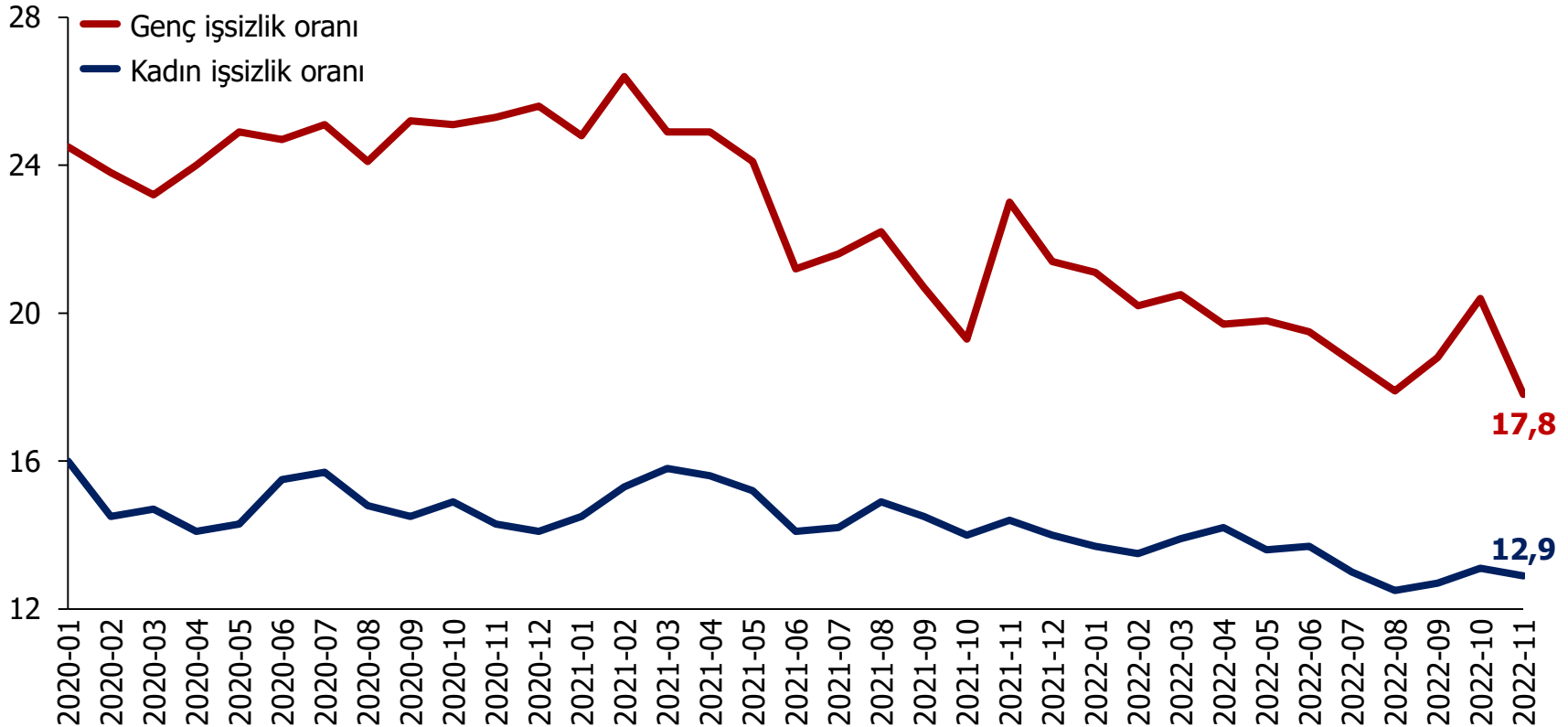
İşsizlik ve işgücüne katılım oranı (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2020 – Kasım 2022

Kadın ve genç işsizlik oranları gerilemiştir.

Kasım ayında işsizlik oranları kadınlarda 0,2 puan, gençlerde ise 2,6 puan düşmüştür.

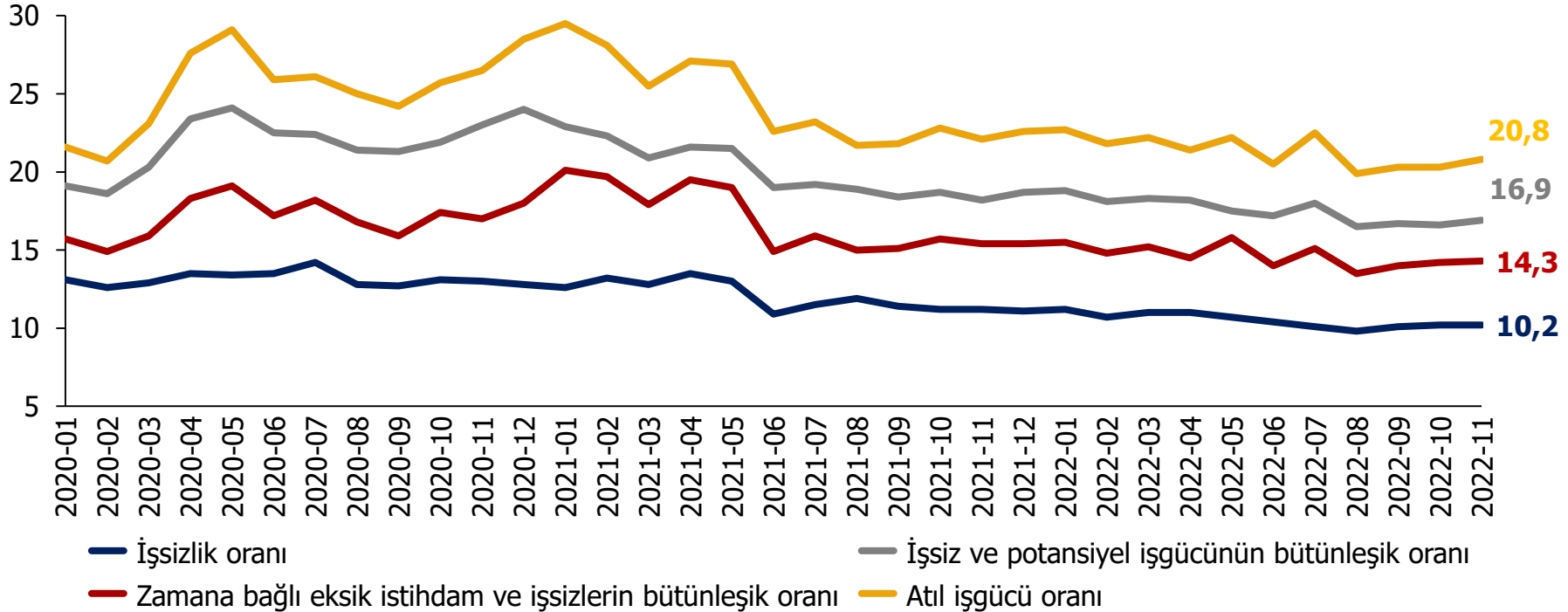
Genç ve kadın işsizlik oranları (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2020 – Kasım 2022

Geniş tanımlı işsizlik göstergeleri yükselmiştir.

Kasım ayında atıl işgücü oranındaki artış 0,5 puandır, %20,8'e çıkmıştır.

İşgücüne ilişkin tamamlayıcı göstergeler* (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2020 – Kasım 2022

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde fiili olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Potansiyel işgücü: Referans haftasında ne istihdamda ne de işsiz olan çalışma çağındaki kişilerden; iş arayan fakat kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olmayanlarla, iş aramadığı halde çalışma isteği olan ve kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olan kişilerdir.

Atıl işgücü: Zamana bağlı eksik istihdam, işsiz ve potansiyel işgücünün toplamıdır.

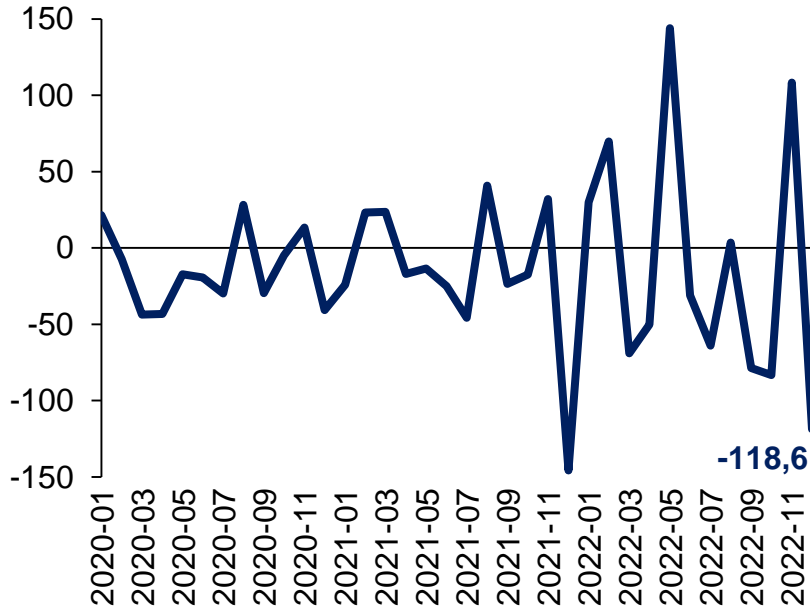
Kamu Maliyesi

- Merkezi Yönetim bütçe dengesi
- Merkezi Yönetim faiz dışı denge
  - Program tanımlı faiz dışı denge
- Merkezi Yönetim borç stoku
  - Döviz cinsi borç stoku
  - Merkezi Yönetim borç stoku / GSYİH

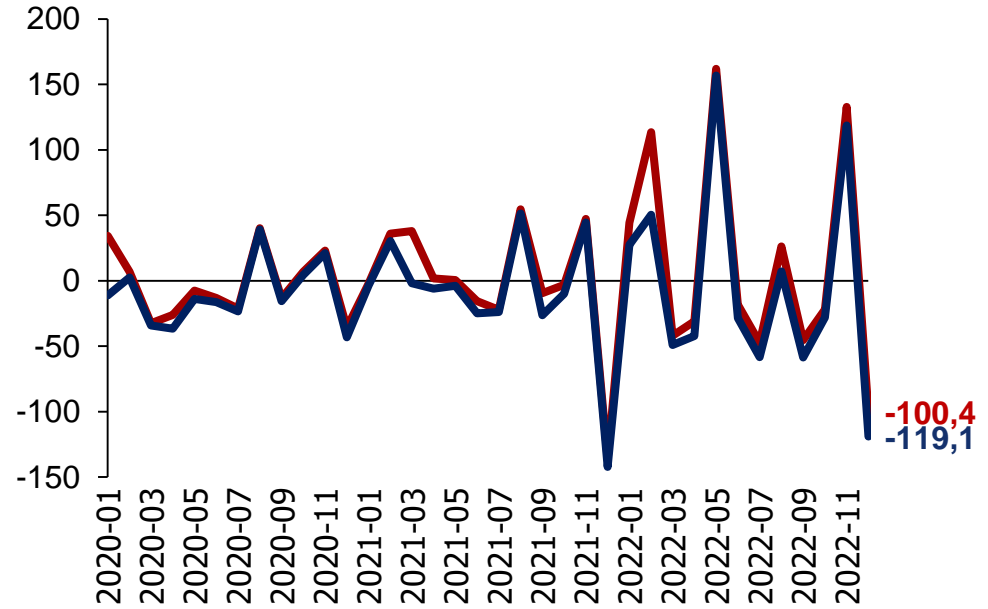
Aralık ayında Merkezi Yönetim bütçe açığı 118,6 milyar TL düzeyindedir.
Program tanımlı faiz dışı dengede ise 119,1 milyar TL açık kaydedilmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (milyar TL) Ocak 2020 – Aralık 2022

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi

Merkezi Yönetim Faiz Dışı Dengesi

- Merkezi Yönetim Faiz Dışı Dengesi
- Merkezi Yönetim Program Tanımlı Faiz Dışı Denge

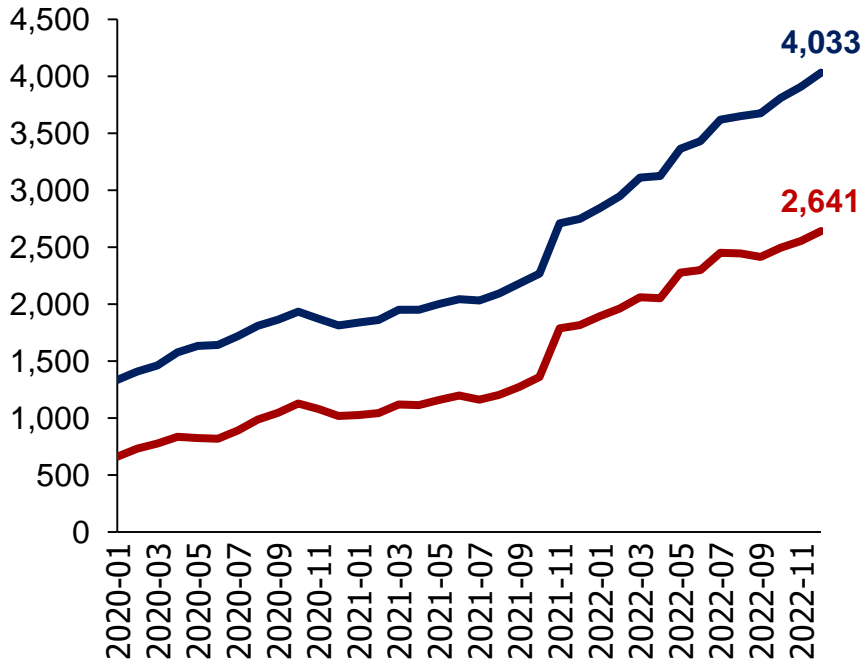

Aralık ayında Merkezi Yönetim borç stoku bir önceki aya göre %3,2 artarak 4 trilyon TL'yi aşmıştır.

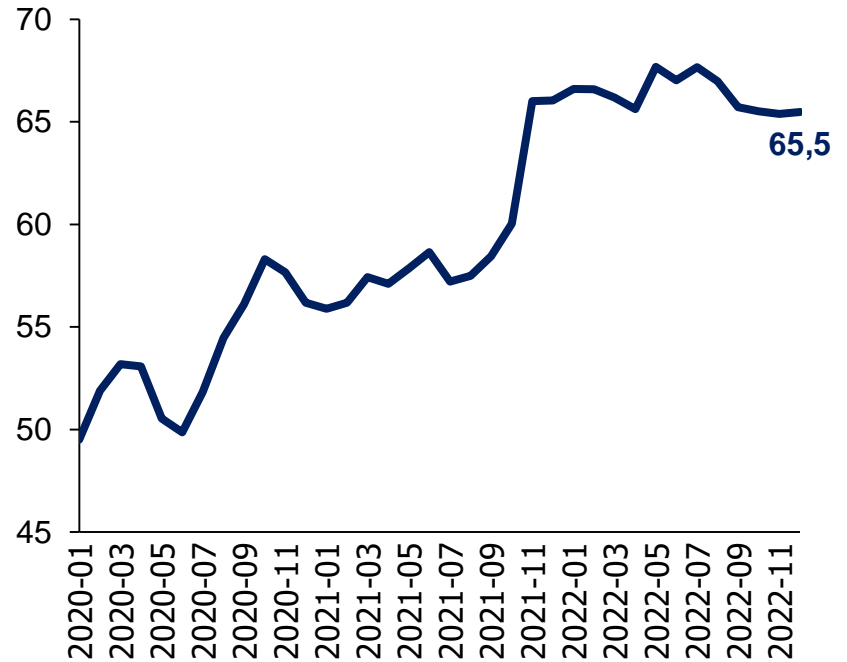
Borç stokunun %65,5'i döviz cinsindedir.

Merkezi Yönetim Borç Stoku (Ocak 2020 – Aralık 2022)

Merkezi Yönetim Borç Stoku (milyar TL)

Döviz Cinsi Borç Stokunun Payı (%)

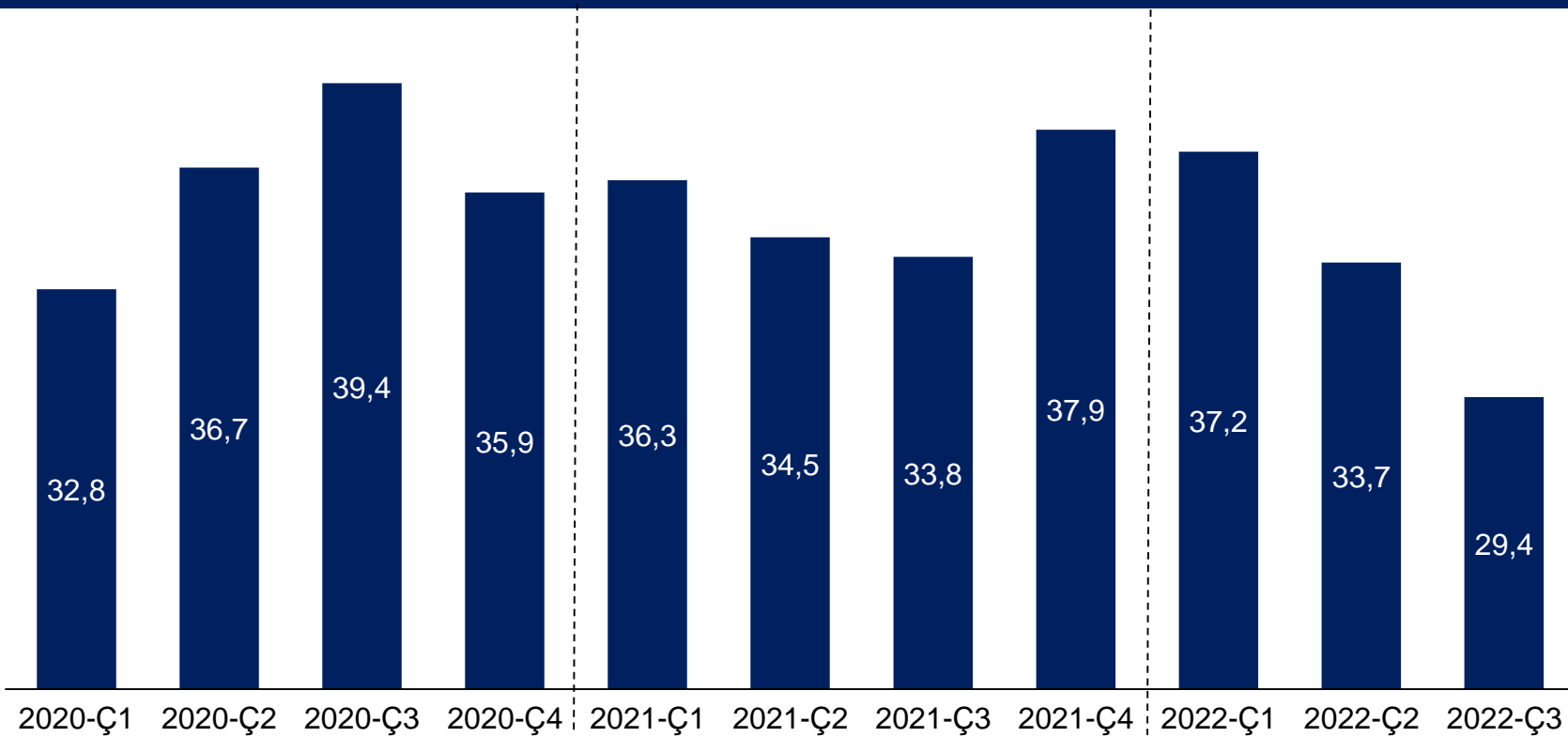
- Merkezi Yönetim Borç Stoku
- Merkezi Yönetim Döviz Cinsi Borç Stoku

2022 üçüncü çeyreği itibarıyla Merkezi Yönetim borç stoku/GSYİH oranı

%29,4'e gerilemiştir.

Milli gelirin enflasyon nedeniyle TL bazında yükselmesi, Merkezi Yönetim borç stokunun GSYİH oranını düşürmektedir.

Merkezi Yönetim Borç Stoku / GSYİH (%) 2020 Ç1 – 2022 Ç3

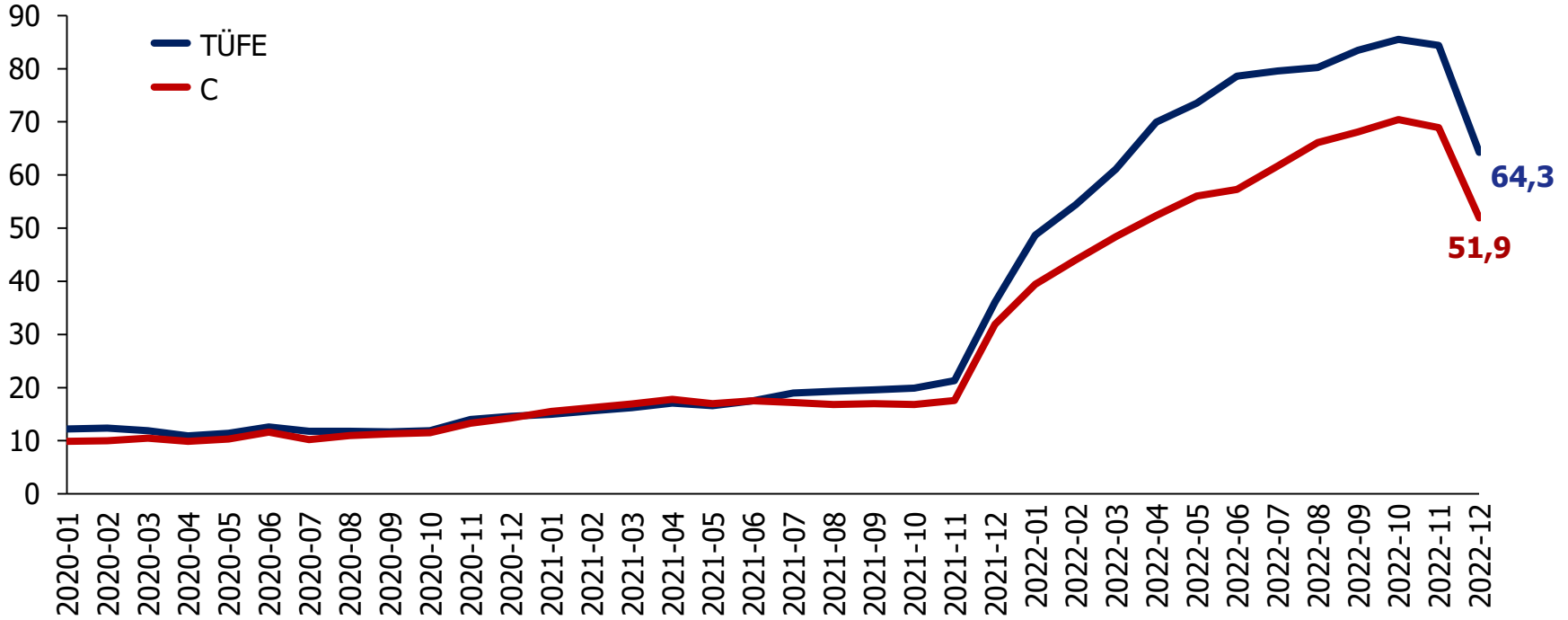
Enflasyon

- Tüketici enflasyonu
  - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve özel kapsamlı gösterge - C
  - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve alt kalemler
- Üretici enflasyonu
  - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve imalat alt endeksi
  - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve alt kalemler

Aralık ayında tüketici enflasyonu güçlü baz etkisinin katkısıyla 20,1 puan gerileyerek %64,3'e inmiştir.

Temel eğilim göstergelerinden TÜFE-C endeksinin yıllık değişimi de %51,9 olmuştur.

TÜFE ve özel kapsamlı enflasyon göstergesi - C* (yıllık değişim, %) Ocak 2020 – Aralık 2022

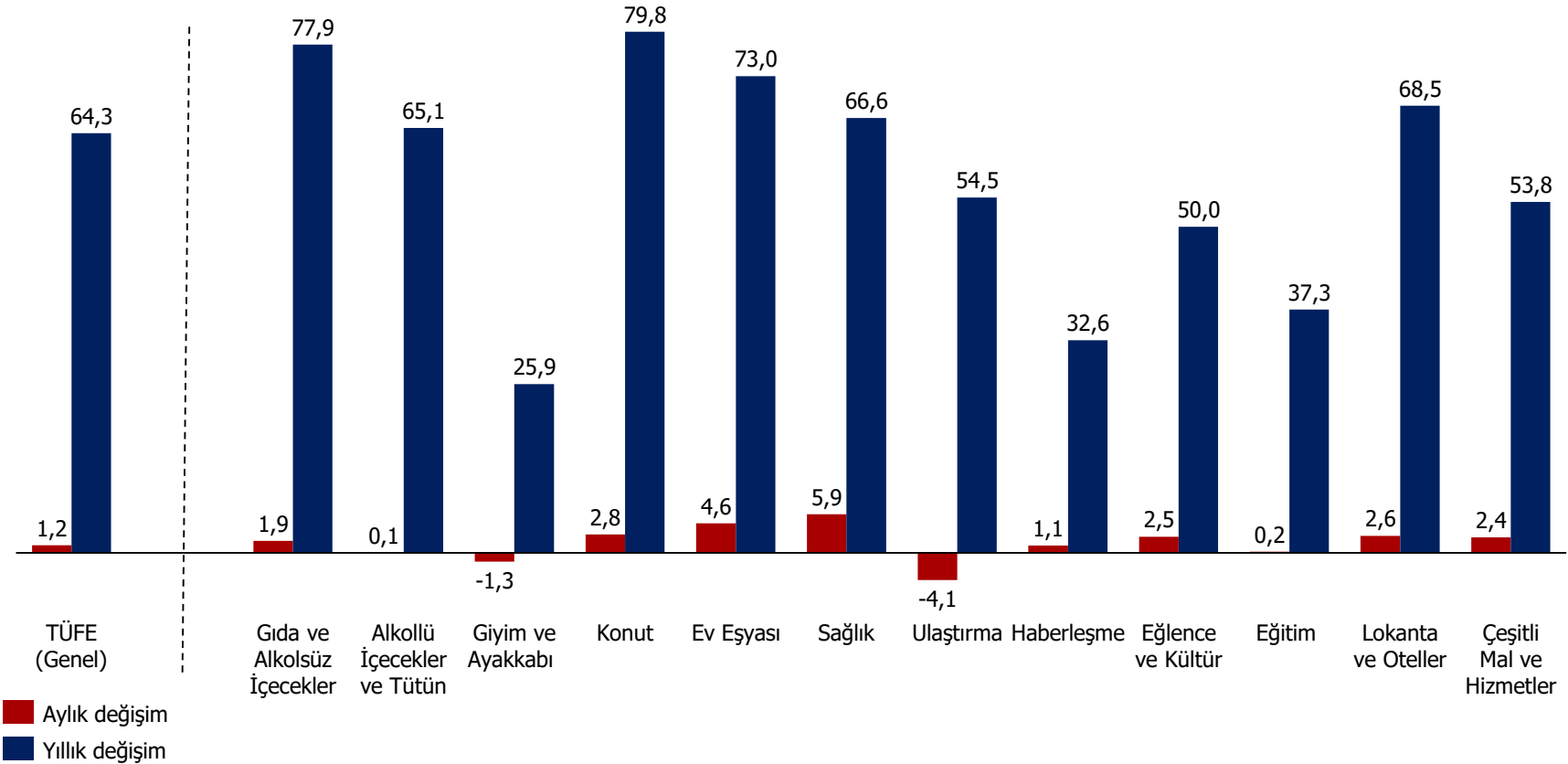
Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Enflasyonun temel eğilimini göstermek amacıyla hesaplanan özel kapsamlı göstergelerden TÜFE-C, enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç TÜFE'yi göstermektedir.

Aralık ayında aylık tüketici enflasyon oranı %1,2'dir; en yüksek fiyat artışı %5,9 ile sağlık grubunda gerçekleşmiştir.

En yüksek yıllık artışlar gıda ve konut gibi temel ihtiyaç gruplarında gerçekleşmiştir.

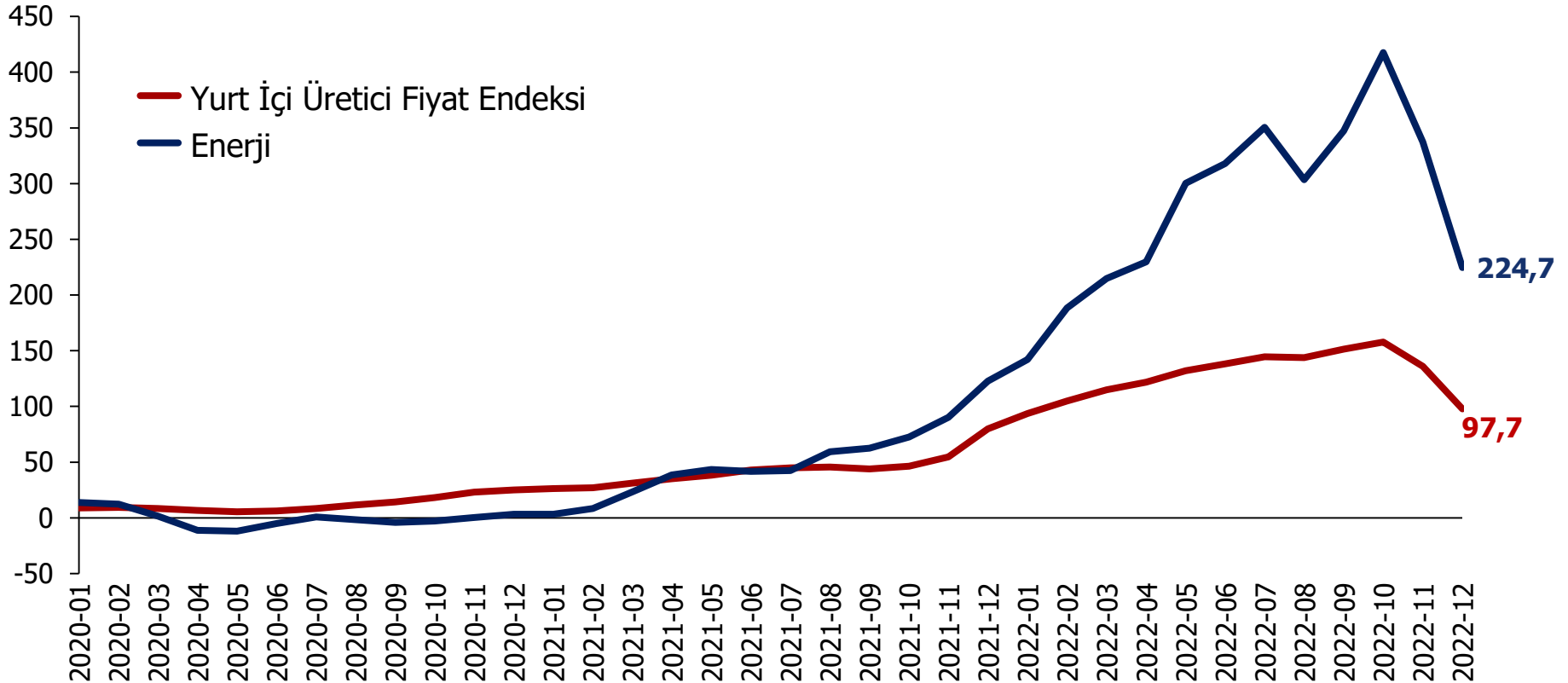
TÜFE ve alt kalemler (%) Aralık 2022

Aralık ayında yurt içi üretici enflasyon oranı güçlü baz etkisinin katkısıyla %97,7'ye gerilemiştir.

Enerji maliyetlerindeki yıllık artış ise %224,7'dir.

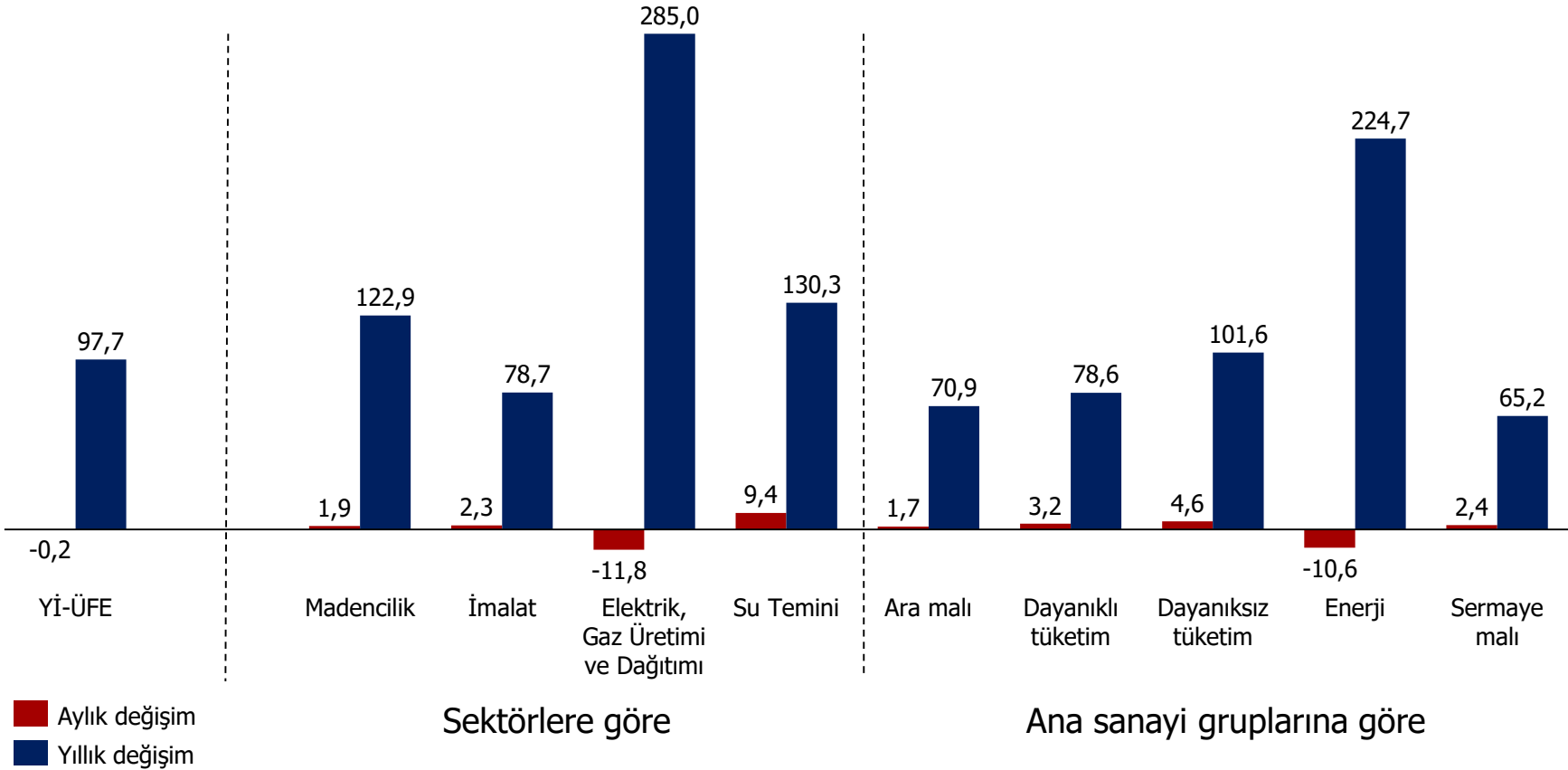
Yİ-ÜFE ve imalat (yıllık değişim, %) Ocak 2020 - Aralık 2022

Aralık ayında aylık üretici enflasyon oranı %0,2 düşüş göstermiştir.

En yüksek yıllık fiyat artışları %224,7 ile enerji sektörü ve %285 ile elektrik, gaz üretimi ve dağıtımındadır.

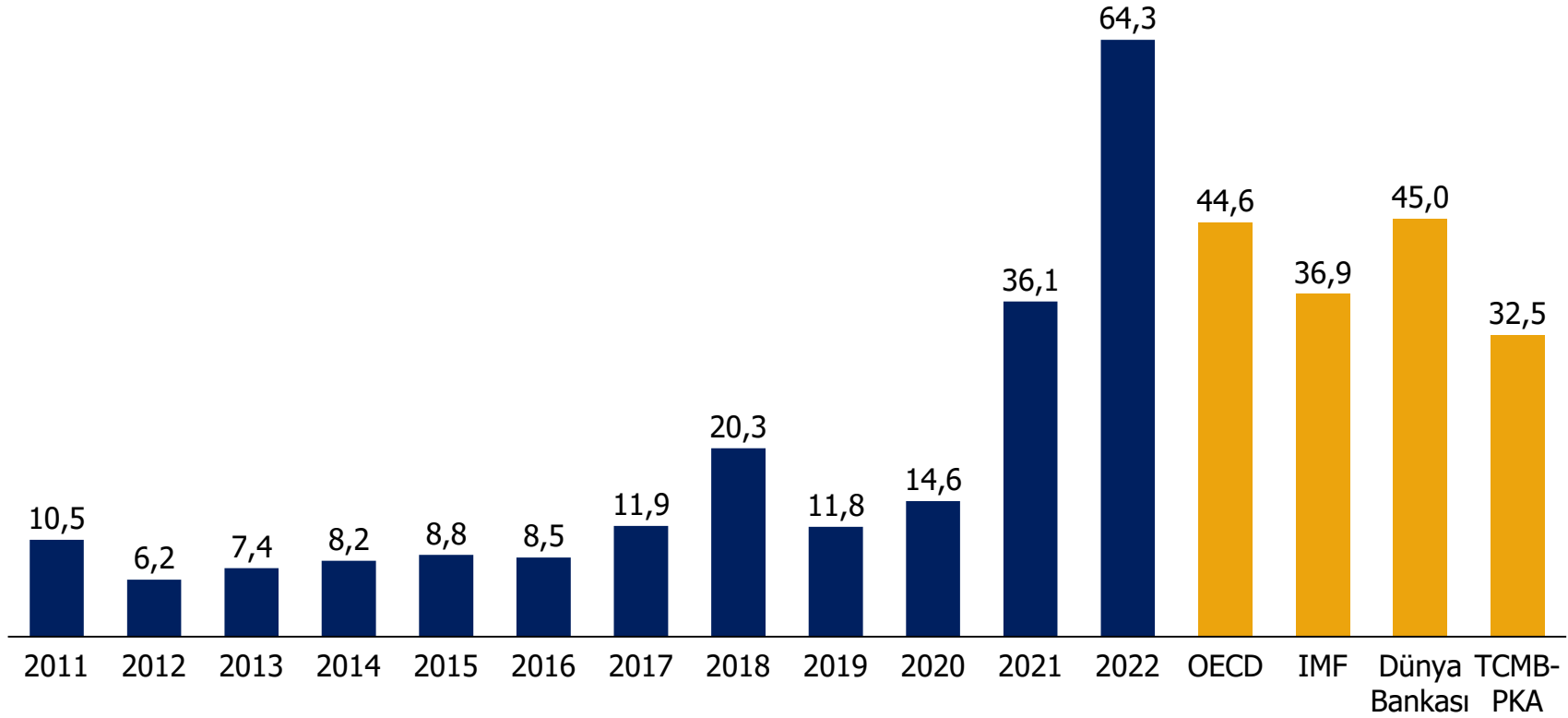
Yİ-ÜFE ve alt kalemler (%) Aralık 2022

2023 yılının ilk yarısında baz etkileri belirgin olup, enflasyonun aşağı yönlü seyrini sürdürmesi beklenmektedir.

Yıl sonu tüketici enflasyonu tahminleri %32,5 - 45,0 aralığındadır.

Enflasyon (TÜFE, %) 2011 - 2023

2023 tahminleri*

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* IMF- Sonbahar 2022 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD - Kasım 2022 Ekonomik Görünüm Raporu, Dünya Bankası - Sonbahar 2022 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Raporu ve TCMB - Ocak 2023 Piyasa Katılımcılar Anketi verileridir.

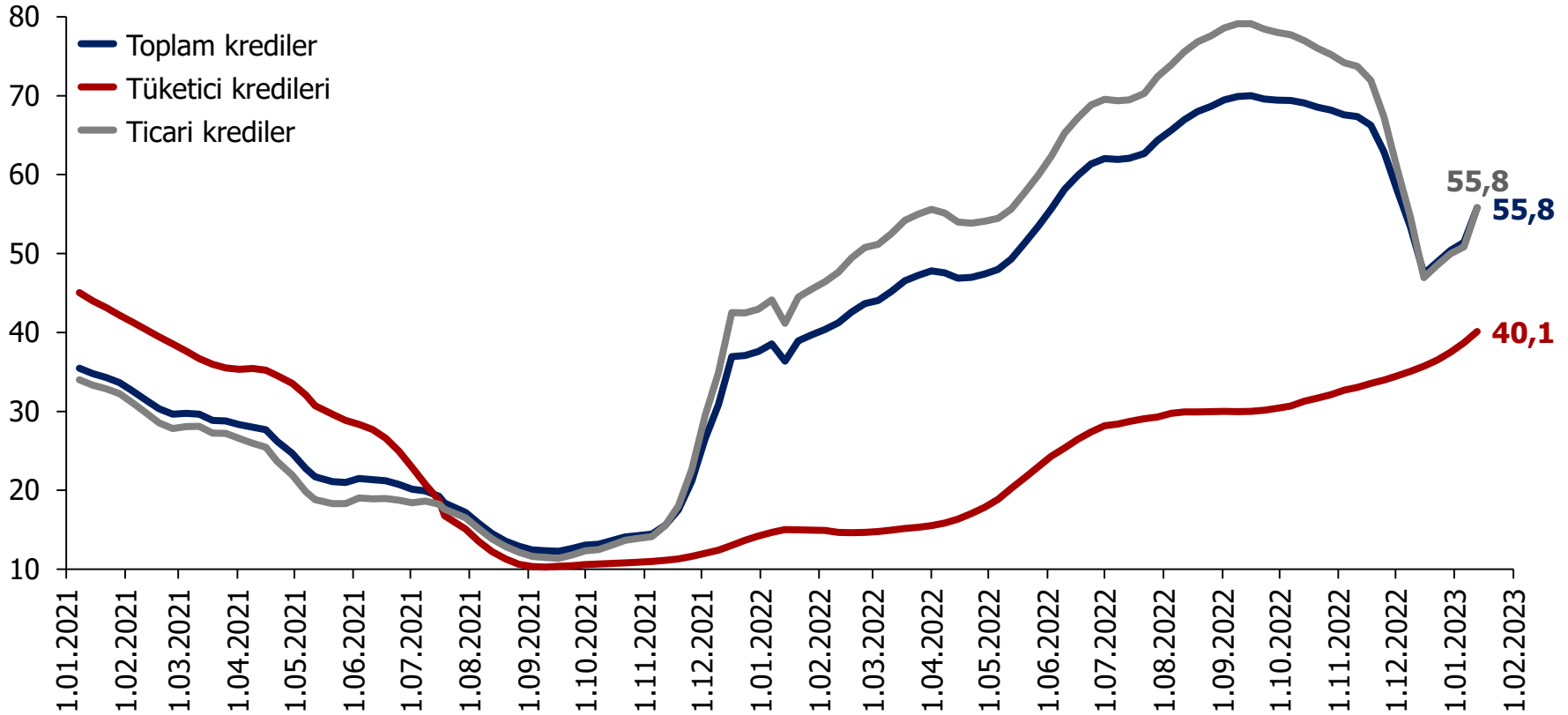
Kredi ve Mevduat

- Kredi gelişmeleri
  - Kredi büyüme hızları
  - Tüketici kredi büyümesi
- Tahsili gecikmiş alacaklar ve karşılıksız senetler
  - Takipteki alacaklar
  - Karşılıksız çek oranı
- Mevduat gelişmeleri
  - Toplam mevduat
  - TL ve YP mevduat
- Faiz oranları
  - Ticari kredi ve mevduat faizi
  - Tüketici kredi faizleri

Kredi kullanımları artış eğilimindedir.

Ticari kredilerin yıllık artış oranı %55,8, tüketici kredilerindeki artış %40,1'e yükselmiştir.

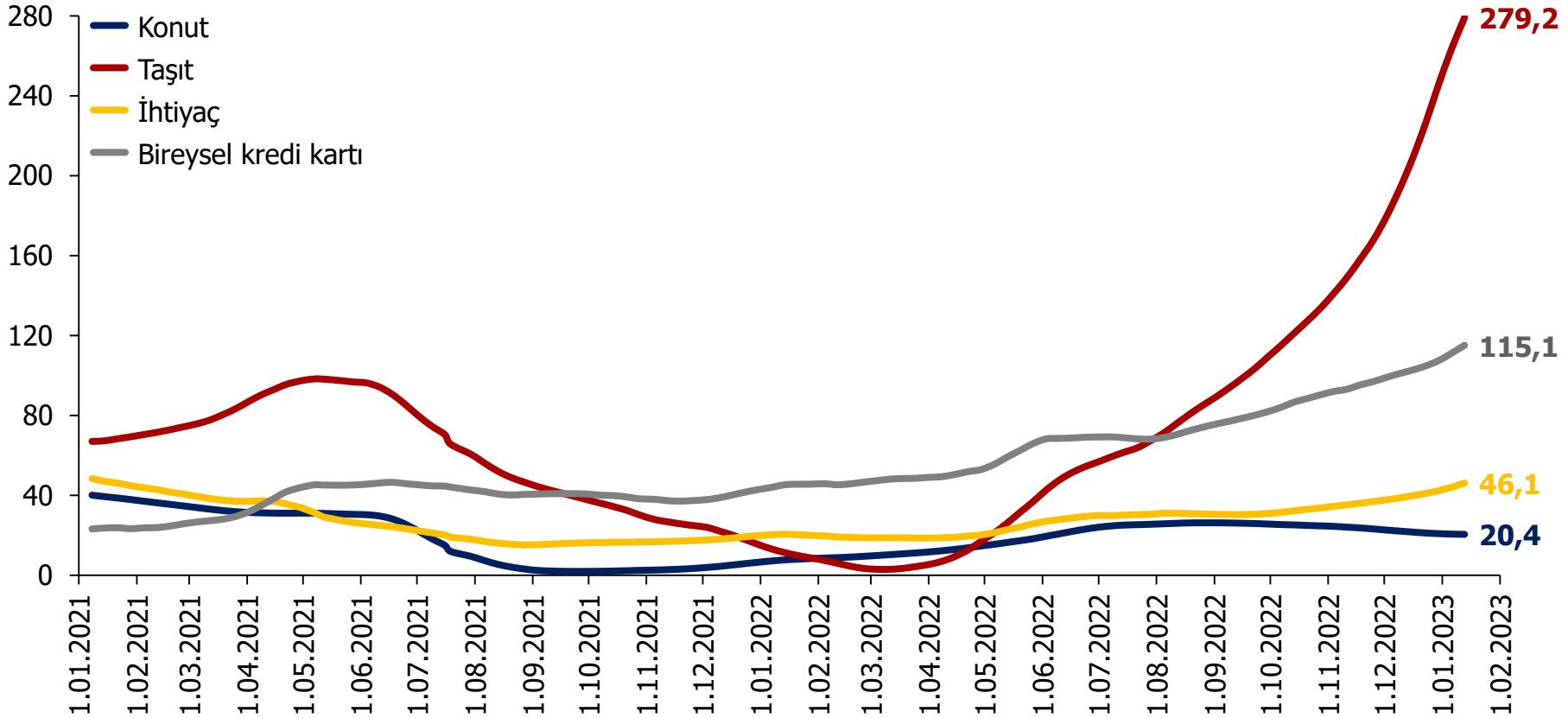
Kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık değişim, %) 8 Ocak 2021 – 13 Ocak 2023

Taşıt kredilerinde yüksek artışlar devam etmektedir; yıllık artış oranı %279'a ulaşmıştır.

İhtiyaç kredilerinde yıllık artış oranı %46,1, konut kredilerinde ise %20,4 olmuştur.

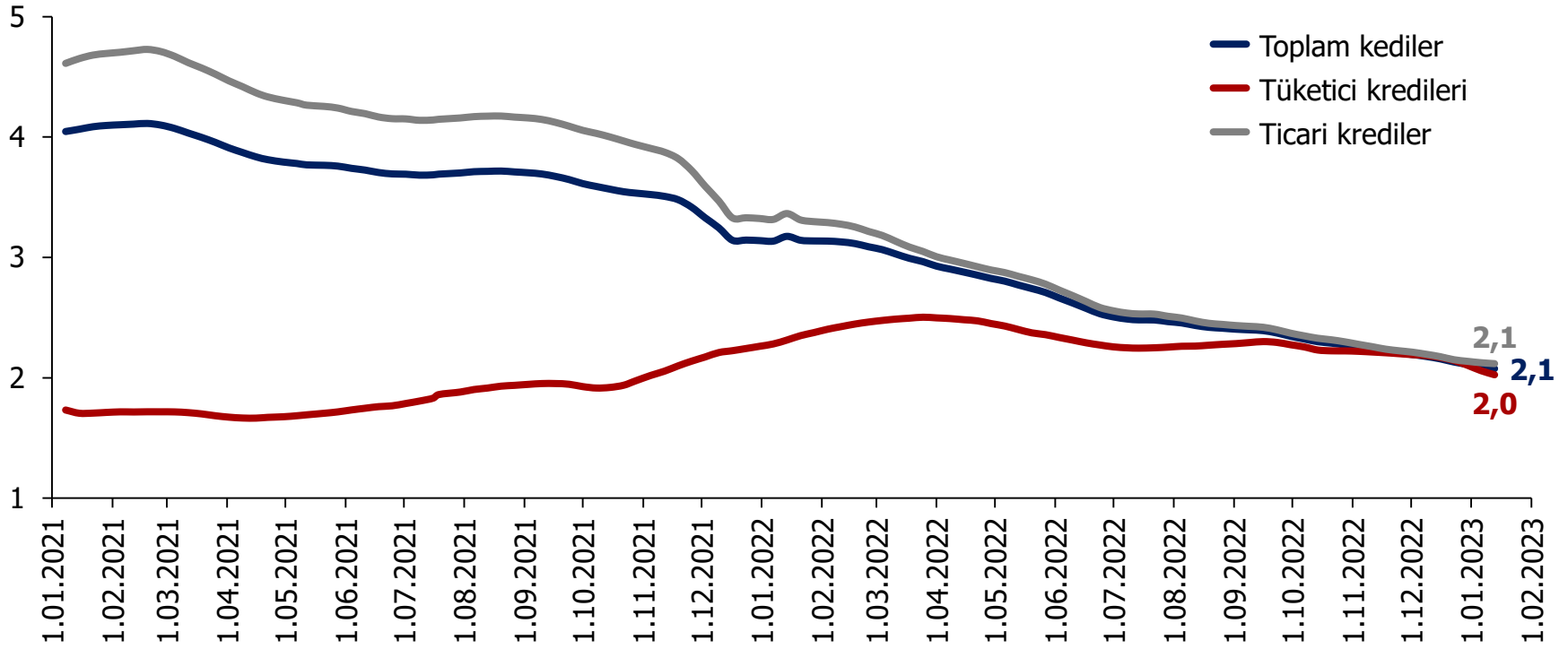
Tüketici kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık % değişim) 8 Ocak 2021 – 13 Ocak 2023

Takipteki alacaklar oranı gerilemektedir.

Ocak ayı itibarıyla takipteki alacaklar oranı ticari kredilerinde %2,1, tüketici kredilerinde %2'dir.

Takipteki kredi oranları* (4 haftalık hareketli ortalama, %) 8 Ocak 2021 – 13 Ocak 2023

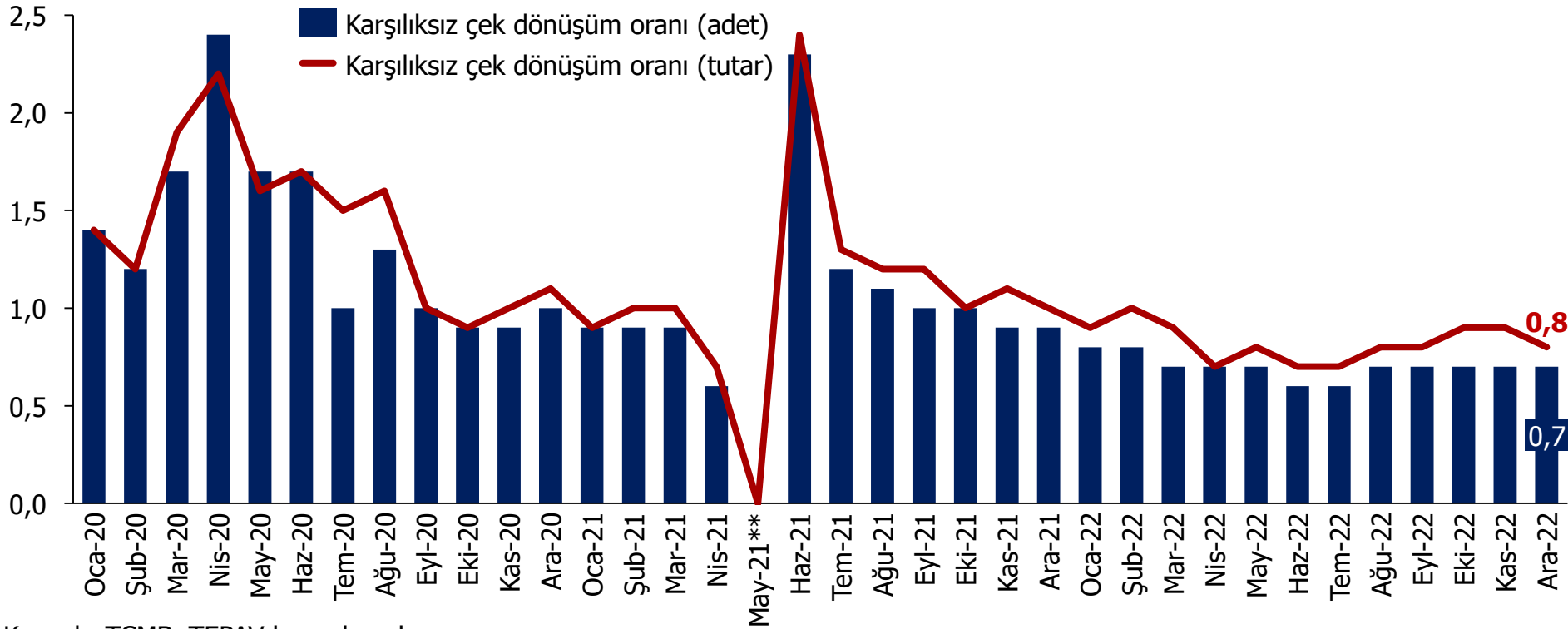
Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları

*Takipteki kredi oranı, takipteki alacakların toplam nakdi krediler içerisindeki payını göstermektedir.

**BDDK, salgınının ardından işletmelerin yaşayacakları nakit akışı sorununun finansal bir probleme dönüşmemesi için Mart 2020'de aldığı kararlar, 31 Aralık'a kadar 2. grup krediye (yakın izlemedeki krediler-sorunlu krediler) geçiş süresini 30 günden 90 güne, 3. grup krediye (takipteki krediler) geçiş süresi de 90 günden 180 güne çıkarmıştır. İlgili uygulama bazı istisnalar tanınarak 30 Eylül 2021'e kadar uzatılmıştır.

Aralık ayında karşılıksız çeklerin dönüşüm oranı tutar olarak azalmıştır.
Karşılıksız çeklerde dönüşüm oranları tutar olarak %0,8, adet olarak %0,7 seviyesindedir.

Karşılıksız çek dönüşüm oranı* (%) Ocak 2020 – Aralık 2022

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

*Karşılıksız çek dönüşüm oranları, takas odalarına ibraz edilen ve karşılıksız kalan çek adet ve tutarının toplam takasa ibraz edilen çek adet ve tutarı içindeki oranıdır.

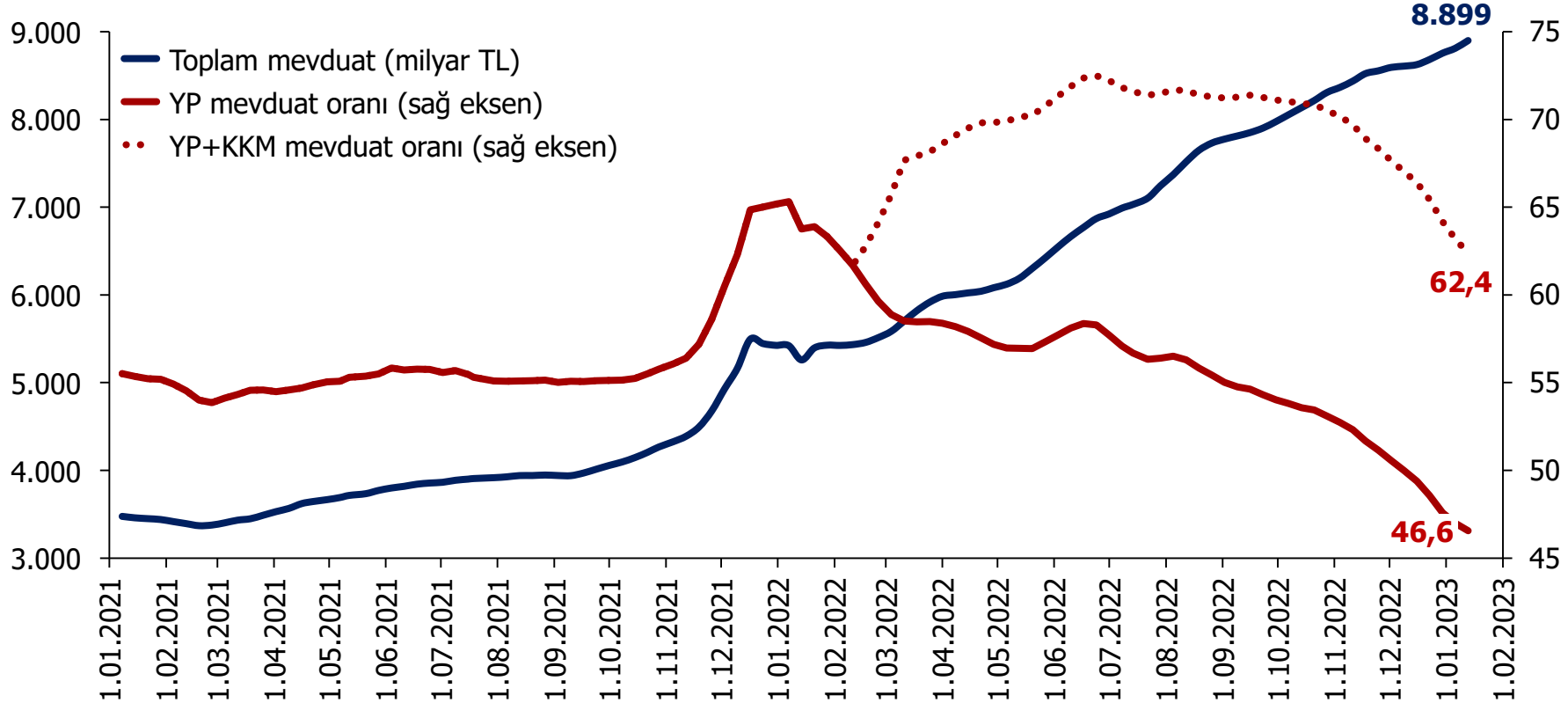
** Mayıs ayında karşılıksız çek işlemlerine ilişkin düzenleme nedeniyle veri açıklanmamıştır.

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210430M1-1.htm>

Ocak ayı itibarıyla toplam mevduatlar 8,9 trilyon TL'ye ulaşmıştır.

Mevduat dolarizasyon oranı %46,6'dır, Kur Korunmalı Mevduatlar (KKM) dahil edildiğinde %62,4'e yükselmektedir.

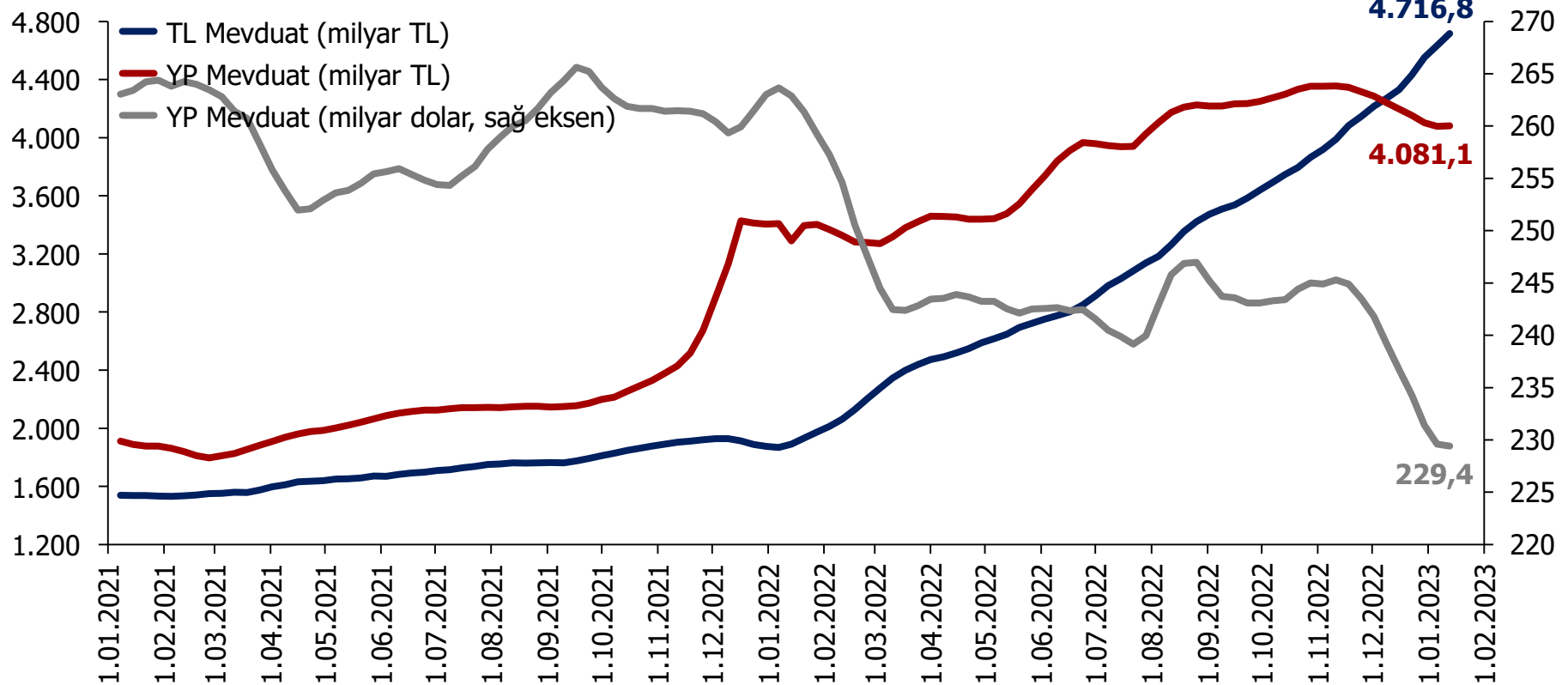
Toplam mevduat tutarı (milyar TL) ve dövizle endeksli mevduatların oranı (4 haftalık hareketli ortalama, %) 8 Ocak 2021 – 13 Ocak 2023

Yabancı para mevduatlar gerilemektedir.

Son dört haftada yabancı para mevduatlar yaklaşık 7,3 milyar dolar azalırken, TL karşılığı %2,8 azalmıştır.

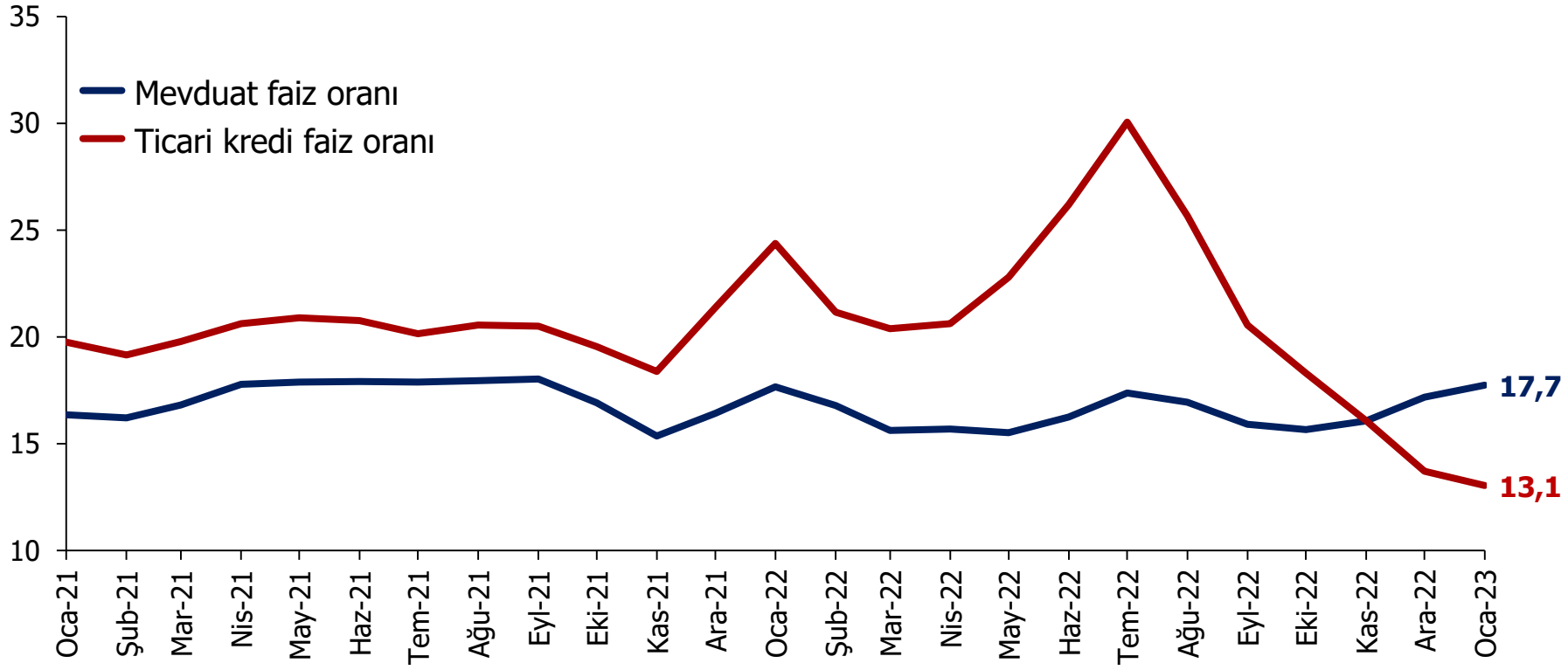
TL ve YP mevduat (4 haftalık hareketli ortalama) 8 Ocak 2021 – 13 Ocak 2023

Ticari kredi faizlerinde gerileme devam ederken, mevduat faizlerindeki artış sınırlıdır.

Ocak ayı itibarıyla kredi faizleri %13,1, mevduat faizleri ise %17,7 düzeyindedir.

Ticari kredi* ve mevduat faizi (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2021 – Ocak 2023**

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

*Tüzel kişi Kredili Mevduat Hesabı ve kurumsal kredi kartları hariçtir.

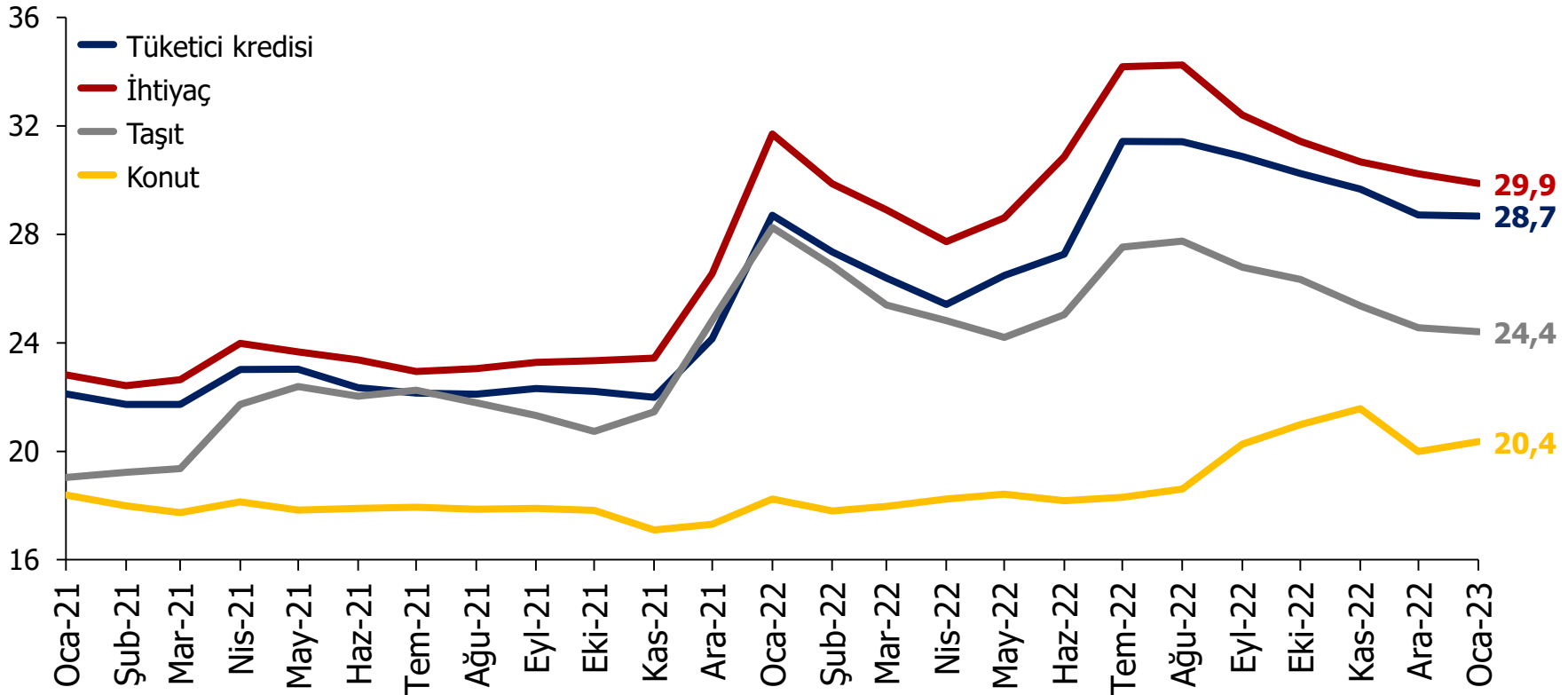
** 13 Ocak 2023 tarihi itibarıyladır.

İhtiyaç ve taşıt kredilerinde faiz oranları gerilerken, konut kredilerinde yükselmektedir.

Ocak ayı itibarıyla faizler ihtiyaç kredilerinde %29,9, taşıt kredilerinde %24,4, konut kredilerinde ise %20,4'tür.

Tüketici kredi faizleri (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2021 – Ocak 2023*

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* 13 Ocak 2023 tarihi itibarıdır.

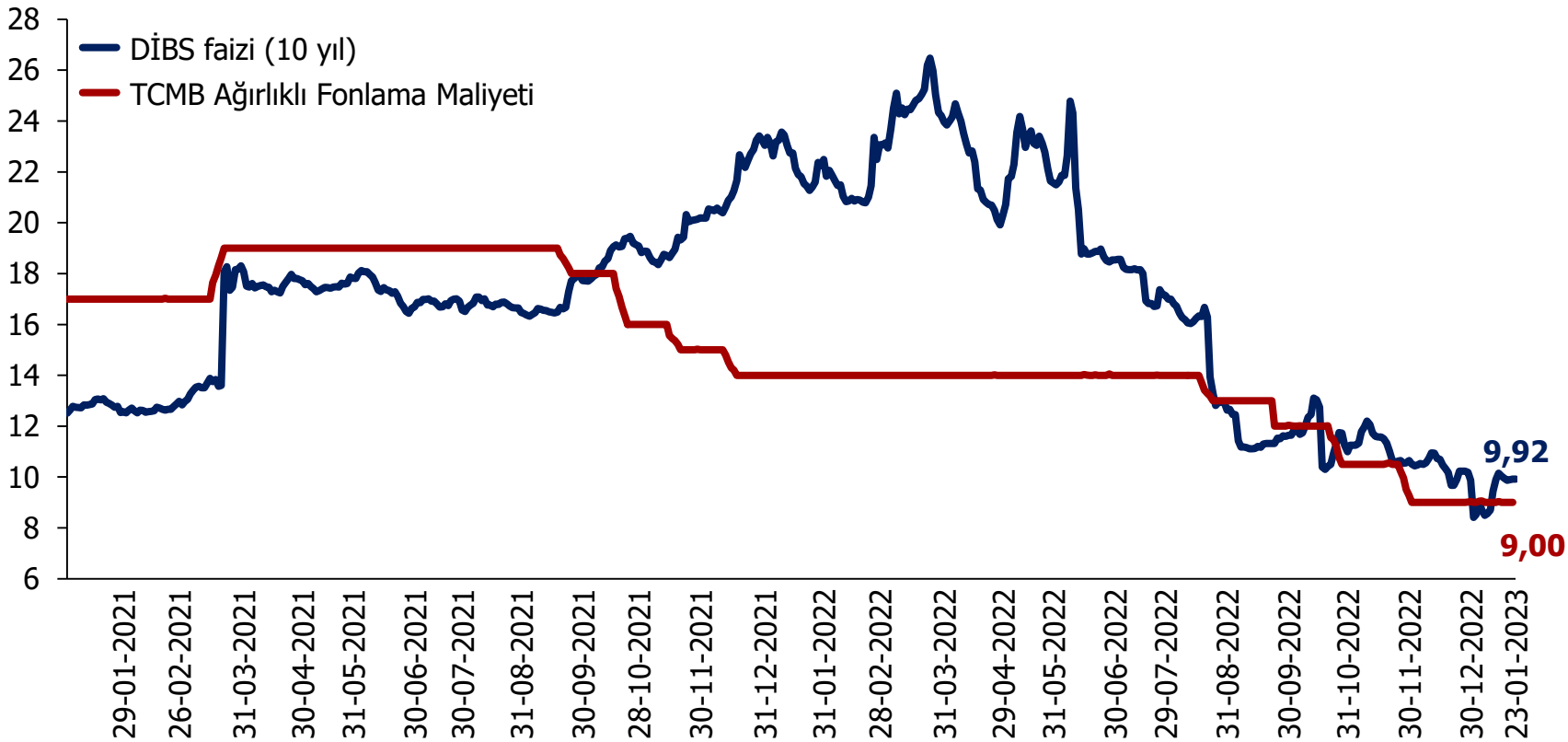
Finansal Piyasa Göstergeleri

- TCMB ortalama fonlama faizi
- Tahvil faizleri
- ABD tahvil faizi
- Türkiye risk primi (CDS)
- Döviz kurları

Merkez Bankası ağırlıklı fonlama maliyeti %9,0 seviyesindedir.

Kasım ayında politika faiz oranı tek haneye düşürülmüş, Aralık-Ocak aylarında sabit tutulmuştur.

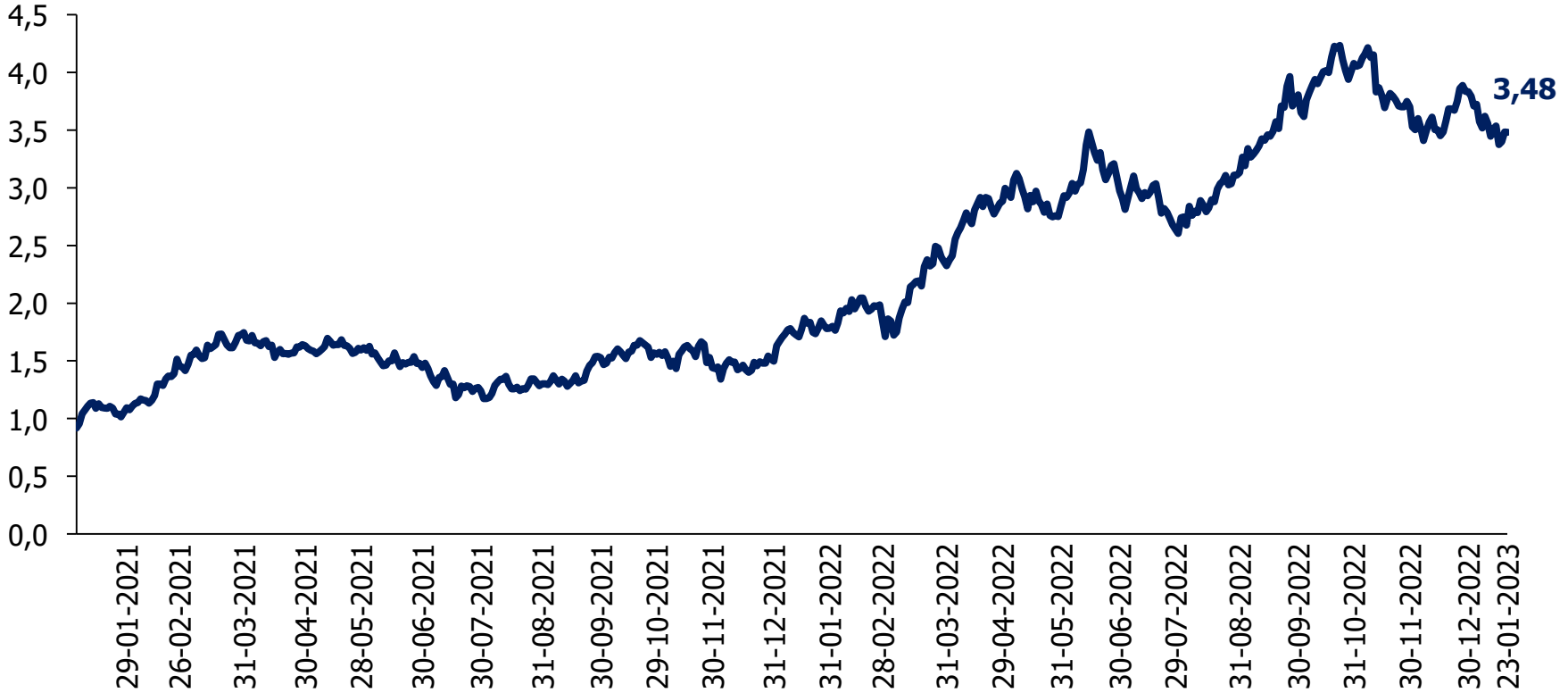
TCMB ortalama fonlama faizi ve Devlet iç borçlanma faizleri (günlük, %)
1 Ocak 2021 – 23 Ocak 2023

ABD para politikasında sıkılaşma devam etmektedir.

ABD 10 yıllık devlet iç borçlanma faizi Ocak ayı itibarıyla %3,48'dir.

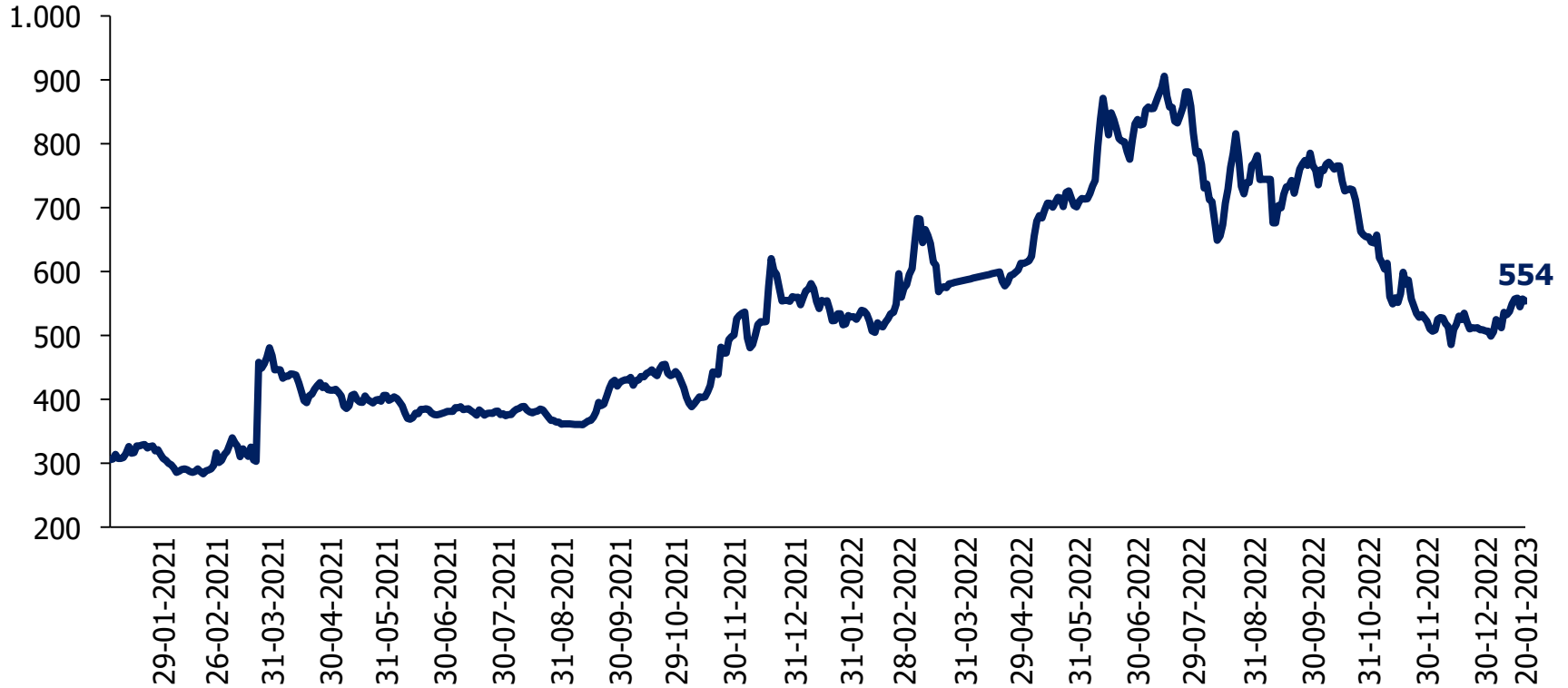
Devlet iç borçlanma faizleri – ABD 10 yıl (günlük, %) 1 Ocak 2021 – 23 Ocak 2023

Türkiye'nin risklilik göstergesi yeni yıla 550 seviyelerinde başlamıştır.

Kredi temerrüt takas (CDS) oranı ile ölçülen risklilik göstergesi Ocak ayı itibarıyla 554 seviyesindedir.

Kredi Temerrüt Takası – CDS* (günlük) 1 Ocak 2021 – 20 Ocak 2023

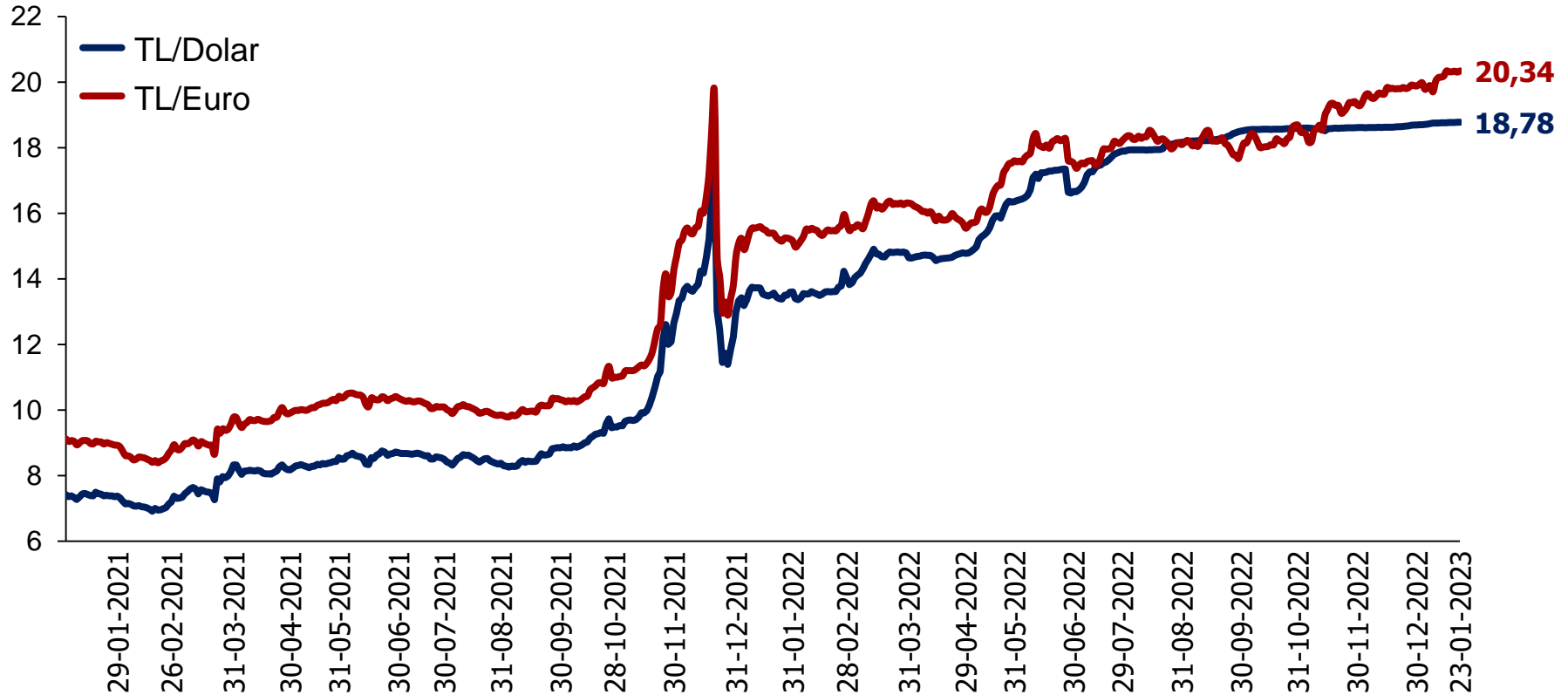
Kaynak: Reuters, TEPAV görselleştirmesi

* Tahvil ve benzeri yatırım enstrümanlarında borçlunun ödeyememe riskine karşı alacaklının hakkını garanti eden sigortadır.

Türk lirasının dolar karşısında değeri korunurken, Euro karşısında değer kaybı sürmektedir.

Döviz kurlarının seyrinde Euro/dolar paritesinin Euro lehine değişimi etkili olmaktadır.

Döviz kurları (günlük) 1 Ocak 2021 – 23 Ocak 2023

TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler*

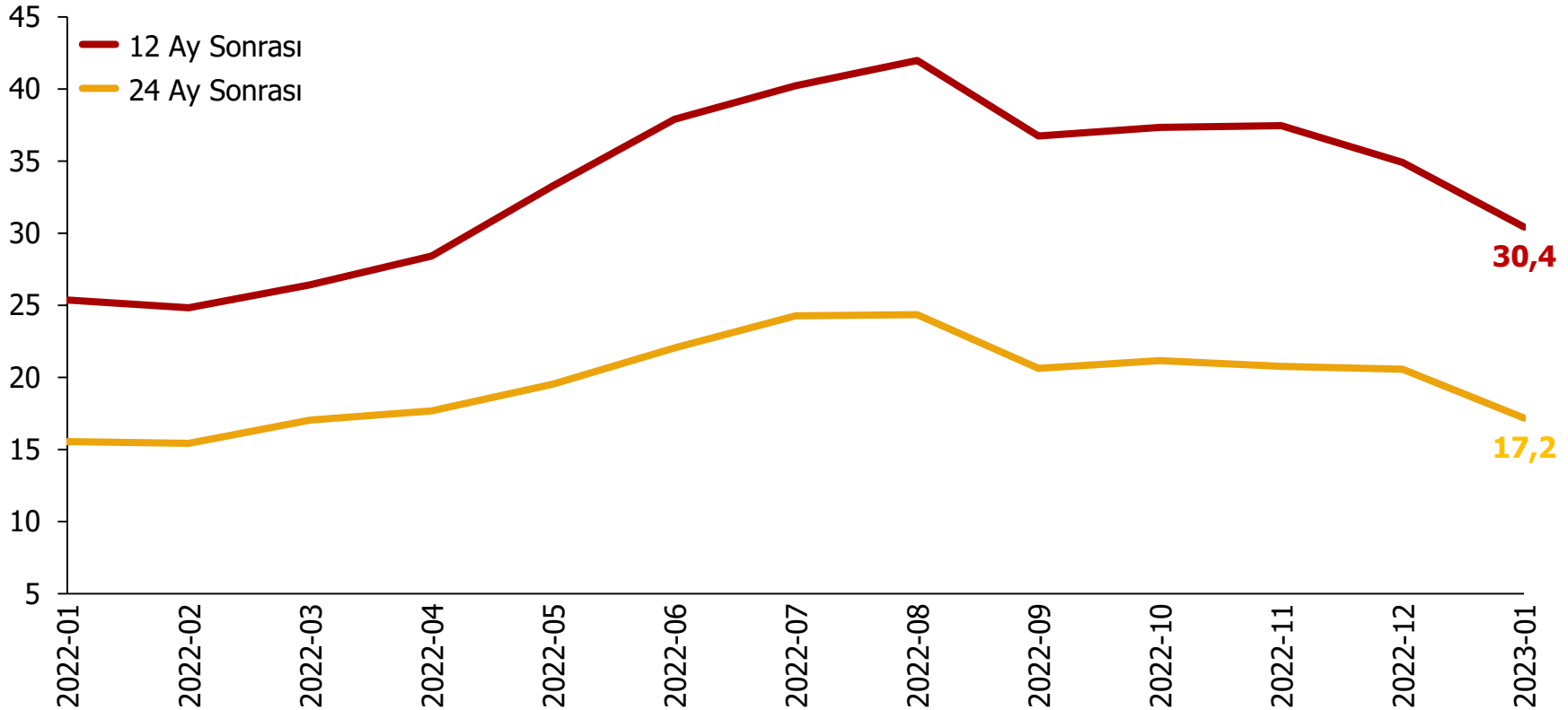
- Enflasyon beklentileri
  - Cari yıl sonu yıllık TÜFE beklentisi
  - 12 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
  - 24 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
- Döviz kuru beklentileri
  - Cari ay sonu ABD dolar kuru beklentisi
  - Cari yıl sonu ABD dolar kuru beklentisi
  - 12 ay sonrasının ABD dolar kuru beklentisi
- Büyüme beklentileri
  - Cari yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi
  - Gelecek yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi

* TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi, 13 Ocak 2023 tarihinde yayımlanmıştır. İlgili tarihten sonraki gelişmeler beklentilere yansımamaktadır.

2023 yılı sonuna ilişkin tüketici enflasyonu beklentisi %30'lara gerilemiştir.

24 ay sonrası beklentisi ise %17,2'dir.

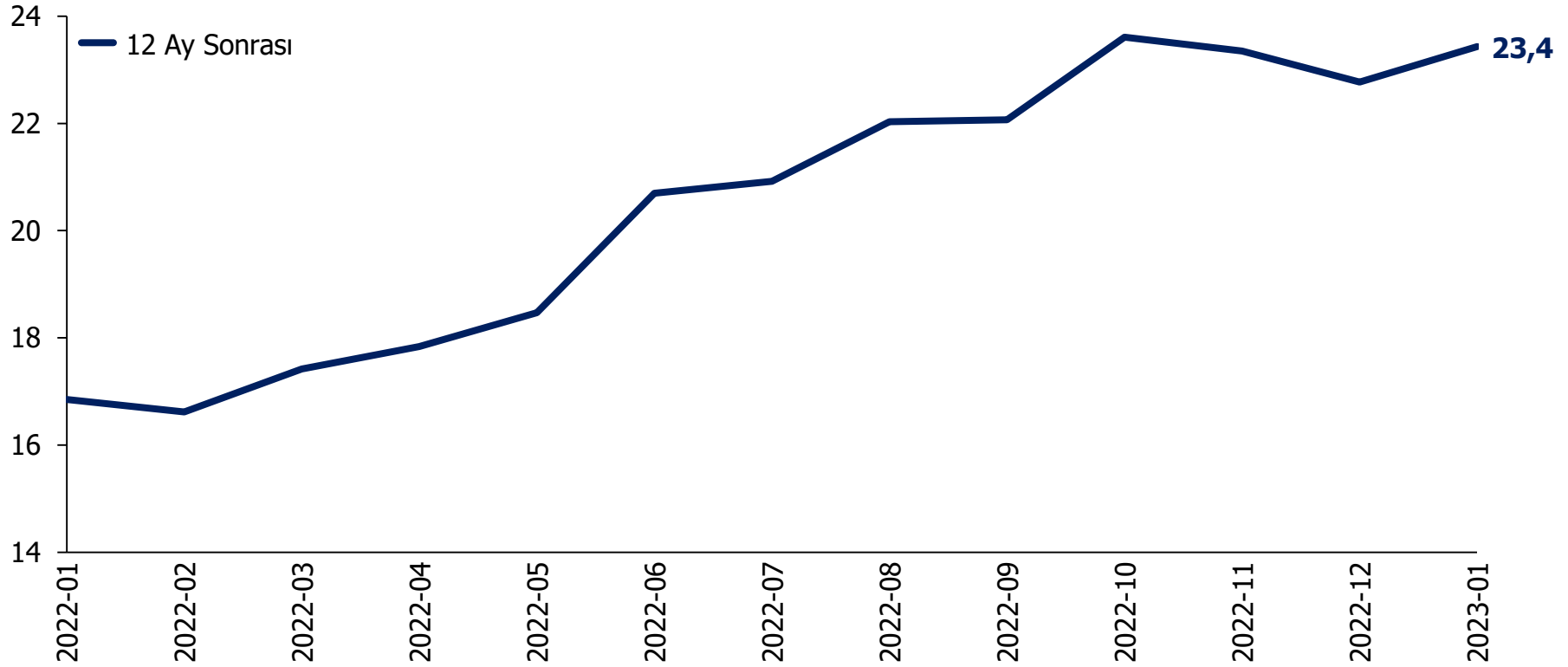
Yıllık TÜFE beklentileri (%) Ocak 2022 – Ocak 2023

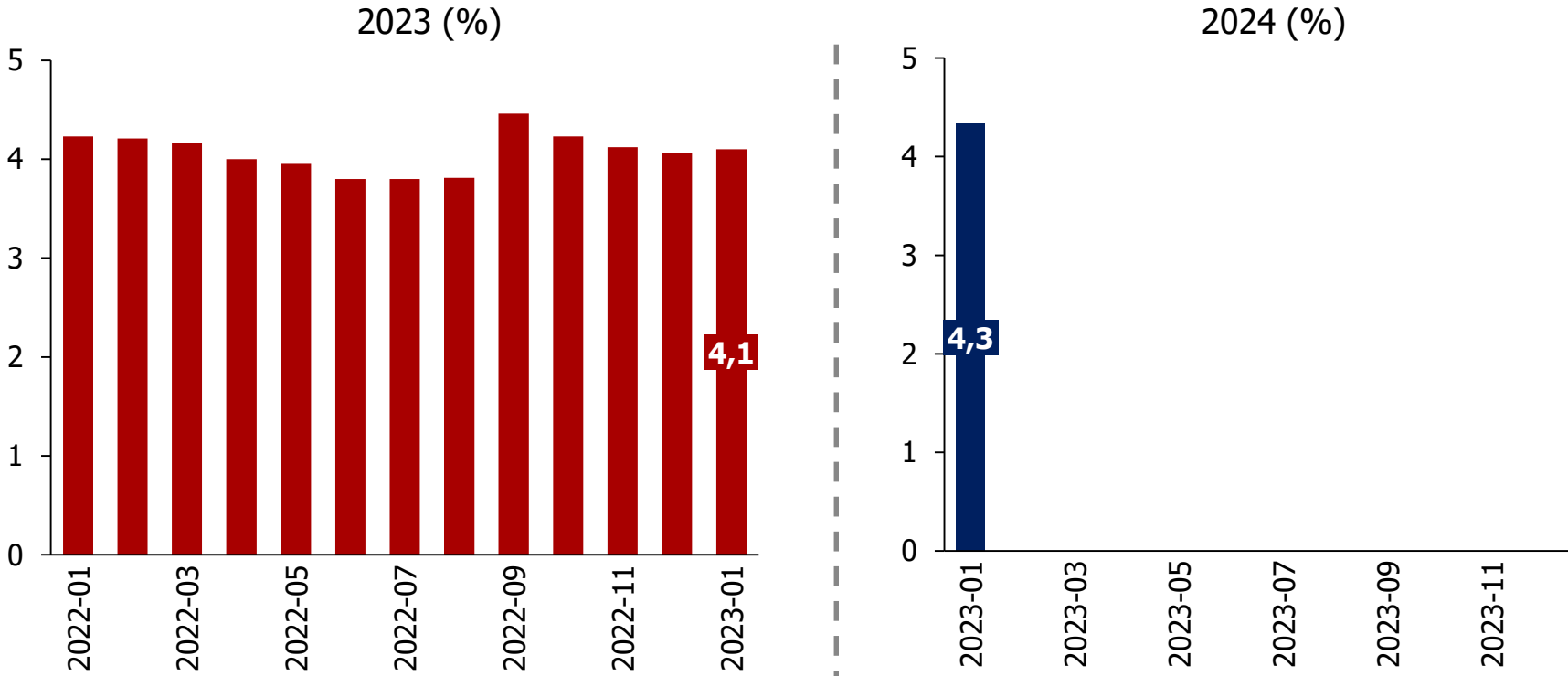
Anket katılımcıları döviz kurunun (ABD doları/TL) yıl sonunda 23,4 TL olmasını beklemektedir.

Döviz kuru beklentileri (ABD doları/TL) Ocak 2022 – Ocak 2023

2023 yılı büyüme beklentisi %4,1'dir.
2024 yılı beklentisi ise %4,3 olarak hesaplanmıştır.

GSYİH Büyüme beklentileri (%) Ocak 2022 – Ocak 2023

Genel Değerlendirme -1

- 2022 yılının üçüncü çeyreğinde büyüme belirgin olarak yavaşlamış, milli gelir yüzde 3,9 oranında büyüme kaydetmiştir. Finans ve hizmetler büyümeyi sürükleyen ana sektörler olurken, tarım ve sanayi sektörlerinde büyüme sınırlı kalmış, inşaat faaliyetleri önemli ölçüde daralmıştır.
- Harcamalar tarafında, özel ve kamu tüketim harcamaları büyümeyi yukarı çekmiş, net dış talep sınırlı katkı vermiş, yatırımlar ve stok azalışı ise olumsuz etkilemiştir. Ayrıca, bu çeyrekte de işgücü ödemelerinin katma değerden aldığı pay gerilemiştir.
- Dördüncü çeyreğe ilişkin üretim ve dış talebe dair veriler yavaşlama eğiliminin güçlendiğini göstermekte, yüksek frekanslı verilere dayalı öncü göstergeler de bu görüşü desteklemektedir. 2022 yılına ait büyüme tahminleri yüzde 5 civarında iken, 2024'te büyümenin yüzde 3 düzeylerine gerilemesi beklenmektedir.
- İhracat hızı önemli oranda düşmüş ve ithalatın gerisinde kalmıştır. Turizm gelirlerindeki olumlu seyre rağmen, hızla artan dış ticaret açığına paralel olarak cari işlemler dengesindeki bozulma sürmektedir.
- Cari açığın finansmanında, portföy yatırımları kaynaklı çıkışlar hız kesmekle birlikte devam etmekte, kaynağı henüz tespit edilemeyen (Net Hata ve Noksan) sermaye girişleri cari işlemler açığının %26'sını karşılamaktadır. Merkez Bankası rezervlerindeki yükseliş eğiliminin Ocak ayı ile birlikte tersine döndüğü görülmektedir.

Genel Değerlendirme -2

- İstihdam eğiliminde toparlanma devam etmekle birlikte, işsiz sayısı artmakta ve işsizlik oranı çift haneli düzeyini korumaktadır. Ayrıca, başta atıl işgücü oranı olmak üzere geniş tanımlı işsizlik göstergeleri de yükselmiştir.
- 2022 yılında başta kurumlar vergisi, ithalde alınan KDV ve ÖTV artışlarının katkısıyla vergi gelirleri bütçe öngörüsünün üzerinde gerçekleşmiştir. Yılın ilk yarısında yüksek seyreden BOTAŞ'a yapılan aktarımların yılın ikinci yarısında görece azalmasına bağlı olarak bütçe harcamaları ödeneklerin yüzde beşi oranında üzerinde gerçekleşmiştir. Bu kapsamda, Merkezi Yönetim bütçe dengesi yılbaşında öngörülen hedeflerin yarısı seviyesinde oluşurken, faiz dışı dengede geçen yıla kıyasla belirgin bir iyileşme göstermiştir.
- Kredi kullanımları ticari ve tüketici kredileri kaynaklı olarak artış eğilimindedir. Yabancı para mevduatlar gerilemiş, bu gelişmede Merkez Bankası'nın TL mevduat payını yüzde 50 ve üzerine artırmayı hedefleyen çeşitli düzenlemeleri etkili olmuştur.
- Aralık ayında lehteki güçlü baz etkisi nedeniyle yıllık TÜFE yaklaşık 20 puan gerilemiştir. Söz konusu gerileme eğiliminin yılın ilk yarısında da sürmesi beklenmekle birlikte, yıl sonuna ilişkin tahminler yüzde 30'un üzerinde tüketici enflasyonuna işaret etmektedir. Asgari ücret artışları, döviz kurlarındaki değişim ve kamunun belirlediği (enerji ve tütün, ÖTV vb) fiyatların söz konusu düşüş eğiliminde belirleyici olacağı değerlendirilmektedir.

Kaynak Önerileri - 1

- Büyüme, üretim ve satışlar
  - Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, II. Çeyrek: Temmuz-Eylül 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Donemsel-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-III.-Ceyrek:-Temmuz-Eylul-2022-45551>
  - TÜİK Sanayi Üretim Endeksi, Kasım 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sanayi-Uretim-Endeksi-Kasim-2022-49712>
  - TÜİK Perakende Satış Endeksleri, Kasım 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Perakende-Satis-Endeksleri-Kasim-2022-49615>
- Dış ticaret ve ödemeler dengesi
  - TCMB Ödemeler Dengesi İstatistikleri, Kasım 2022
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Odemeler+Dengesi+ve+Ilgili+Istatistikler/Odemeler+Dengesi+Istatistikleri/>
- İstihdam ve işsizlik
  - TÜİK İşgücü İstatistikleri, Kasım 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Kasim-2022-49384>
  - TEPAV İstihdam İzleme Bülteni, Ekim 2022
<https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10531>

Kaynak Önerileri - 2

- Sektörel güven endeksleri
  - TÜİK Ekonomik Güven Endeksi, Aralık 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ekonomik-Guven-Endeksi-Aralik-2022-45565&dil=1>
  - TEPAV Perakende Güven Endeksi, Aralık 2022
<https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10532>
- Enflasyon
  - TCMB Aralık Ayı Fiyat Gelişmeleri
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/211e4b5a-7d5f-429b-9e57-2c72bf0586ad/afiyataralik22.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-211e4b5a-7d5f-429b-9e57-2c72bf0586ad-olX--UZ>
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş göstergeler
  - TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi, Ocak 2022
https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/085d78c0-9809-4b33-a6b6-21e0a22a6405/PKA_Rapor.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-085d78c0-9809-4b33-a6b6-21e0a22a6405-omFXqLV

Kaynak Önerileri - 3

- Dönemsel geniş içerikli raporlar

- Enflasyon Raporu 2022 - IV (27 Ekim 2022)

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Enflasyon+Raporu/2022/Enflasyon+Raporu+2022+-+IV>

- Finansal İstikrar Raporu – Kasım 2022, Sayı 35

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Finansal+Istikrar+Raporu/2022/Sayi+35>